

जि.प्र.का. भक्तपुर दर्ता नं. ६२/०६३/६४

THIMI TIMES WEEKLY

स्थायी लेखा नं. ३०२८६५५२३

विमितीपत्र
THIMI TIMES
साप्ताहिक

वर्ष १७ अङ्क ३० ने.सं. ११४४ चैत्र ०७ गते बुधबार, २०८० 20 Mar. 2024 Wednesday पृष्ठ ८ मूल्य रु १०/-

नयाँ सत्ता गठबन्धनले प्रदेश सभामा सिर्जिएको अन्यौलता !

काठमाडौं : सरकारको नेतृत्व गरिरहेको माओवादी केन्द्रले नेपाली कांग्रेससँगको सहकार्य तोडेर नेकपा एमालेलाई साथ लिएर सरकार बनाएपछि यसको असर प्रदेशहरूमा पनि देखिएको छ । केन्द्रमा भएको सत्ता समीकरणको असर प्रदेशमा पनि परेको छ । अहिले गठबन्धनमा रहेका मुख्यतया ४ दल प्रदेशमा आ-

आफ्नो सरकार निर्माणका लागि लागिपरेका छन् । यसअघि कांग्रेस नेतृत्वको प्रदेश सरकारलाई दलहरूले पहिलो निशाना बनाएका छन् । कांग्रेस पनि सरकार टिकाउने विकल्पको खोजीमा छ । केन्द्रमा नयाँ सत्ता समीकरण निर्माणसँगै प्रमुख प्रतिपक्षी बेन्चमा पुगेको कांग्रेसले कोशी, गण्डकी, लुम्बिनी र कर्णाली

प्रदेशको नेतृत्व गरिरहेको पनि यी प्रदेशहरूमा कांग्रेस अल्पमतमा परिसकेको छ । त्यसवाहेक प्रदेश मधेश, बागमती र कर्णालीमा नयाँ सत्ता गठबन्धनमा रहेका दलहरूकै सरकार छ । तर भागवण्डा नमिल्दा यी प्रदेश सरकार पनि अप्ठ्यारोमा परेको छ ।

गठबन्धनमा रहेको राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टीको प्रदेशमा कुनै प्रतिनिधित्व छैन । अस्थिरताको उदाहरण बनेको कोशी प्रदेशमा अहिले संविधानको धारा १६८ को उपधारा ५ बमोजिम नियुक्त भएका कांग्रेसका केदार कार्की मुख्यमन्त्री छन् । यो उपधारा प्रदेशमा सरकार बन्नसक्ने अन्तिम विकल्प हो । सहमतिविपरीत कांग्रेसका कार्की गत २७ असोजमा

आफ्ना पार्टीका ८ र एमालेका ३९ सांसदको समर्थनमा १६८ (५) बमोजिमका मुख्यमन्त्री बने । केन्द्रमा एमाले-माओवादीलगायतका दलबीच नयाँ गठबन्धन बनेपछि कार्की नेतृत्वको सरकार अल्पमतमा परेको छ ।

कोशीमा एमालेबाट ४०, माओवादी केन्द्रबाट १३, एकीकृत समाजवादीबाट ४ र जसपाबाट एक-एक गरी सरकारको विपक्षमा ५८ सांसद विपक्षमा छन् । कार्कीको पक्षमा कांग्रेसबाट २९ सांसदको मात्र स्पष्ट समर्थन छ । राप्रका (सभामुखवाहेक) ५ सांसदले साथ दिए पनि कार्कीको पक्षमा ३४ मात्रै हुन्छ । जर्वाक सरकारलाई कम्तीमा ४७ सांसदको समर्थन आवश्यक छ । यस्तो अवस्थामा अब कार्की

यसवर्षको फागु पर्व शुरु

भक्तपुर । यस वर्षको रंग र खुसियालीको पर्व फागु आइतवारदेखि शुरु भएको छ । फागुन शुक्ल अष्टमीका दिन काठमाण्डौंको बसन्तपुरस्थित हनुमानढोका दरबारको गद्दी बैठकको दक्षिणतर्फ चौर ठड्याइपछि देशभर फागु अर्थात् होली पर्व सुरु भएको मानिन्छ । यस्तै पशुपति, हनुमानढोका दरबारको

सुन्दरीचोक, ललितपुरको पाटन दरबार क्षेत्रको कृष्णमन्दिर परिसरमा पनि रंगीचंगी कपडा भुण्ड्याएर फागु पर्व शुरु भएको जनाउ दिने गरिन्छ । भक्तपुरमा भने पृथक शैलीमा फागु पर्व शुरु भएको जनाउ दिईन्छ । यहाँ तत्कालस्थित भिमसेन मन्दिरको पाटीमा काठको बडेमानको पुरुष बाँकी पेज ७ मा

इलाममा पहिचान पक्षधरको उम्मेदवार घोषणा

काठमाडौं । पहिचान पक्षधर हरूले इलाम क्षेत्र नम्बर २ को प्रतिनिधि सभा उपनिर्वाचनमा डकेन्द्रसिंह थेगिम लिम्बूलाई उम्मेदवार बनाउने भएको छन् । प्रदेश नम्बर एक पुनः नामकरण संयुक्त संघर्ष समितिले विहीवार राजधानीमा पत्रकार सम्मेलन गरी लिम्बूलाई उम्मेदवार घोषणा गरेको हो । लामो समय शिक्षण पेशामा आवद्ध रहेका लिम्बू संयुक्त संघर्ष समितिका अध्यक्ष हुनुहुन्छ । फागुन ३० गते बसेको पहिचान

पक्षधर संघ संस्थाहरूको बैठकले उनलाई उम्मेदवार बनाउने निर्णय गरेको पत्रकार सम्मेलनमा जानकारी दिइएको थियो । प्रदेश नम्बर एकलाई भूगोल, ऐतिहासिकता, संस्कृति, सभ्यता, पहिचान आदि पक्ष समेटेर पुनः नामकरण गर्नुपर्नेछ । हामी २०७९ फागुन १७ गतेदेखि आन्दोलनमा छौं । हाम्रो आन्दोलन यथावत छ, पत्रकार सम्मेलनमा जारी विज्ञप्तीमा भनिएको छ, उपनिर्वाचनलाई

बाँकी पेज ७ मा

चागुनारायणमा वन डढेलो सम्बन्धि कार्यशाला

भक्तपुर । स्वच्छ हावा परियोजना अर्न्तगत चाँगुनारायण नगरपालिकाको नेतृत्व, एफएचआइ३६० र वातावरण र जनस्वास्थ्य संस्था (एन्फो) संगको सहकार्यमा नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेको सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिको पदाधिकारीहरूको लागि एक दिने वन डढेलो नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्यशाला सम्पन्न भएको छ । काठमाण्डौं उपत्यकामा विद्यमान वायु प्रदुषण सम्बन्धि विविध पक्षमा सुधार गर्ने उद्देश्यले काठमाडौंका विभिन्न नगरपालिकामा स्वच्छ हावा नामक परियोजना सञ्चालन क्रममा उक्त कार्यक्रम आयोजना गरिएको हो । विगत केही वर्ष

यता बढ्न थालेको उपत्यकाको वायु प्रदुषणले जनस्वास्थ्यमा ठूलो असर परिरहेको छ । विश्व स्वास्थ्य संगठनको तथ्याङ्क अनुसार काठमाडौं उपत्यकामा धुलोका कणहरूको वार्षिक औसत घनत्व विश्व स्वास्थ्य संगठनको स्वास्थ्य निर्देशिकामा उल्लेख भएको भन्दा दशगुणा उच्च रहेको देखिन्छ । मूलतः यातायातको साधन, फोहोर तथा खेतको सुकेको बोट जलाउने, ईट्टाभट्टा, कलकारखानाबाट निस्किएको धुवा, बाटो र निर्माण सामग्रीहरूबाट निस्किएको धुलो, वन डढेलो, कृषिमा विपाधीहरूको प्रयोग आदिलाई वायु प्रदुषण कारणको मुख्य रुपमा लिइन्छ ।

बाँकी पेज ७ मा

७३ प्रतिशत बालबालिकामा दाँतको समस्या

काठमाडौं । उपत्यकाभित्र गरिएको अनुसन्धानमा ७३ प्रतिशत बालबालिकाको दाँत किराले खाने समस्या देखिएको छ । कान्तिपुर डेन्टल कलेज शिक्षण अस्पताल तथा अनुसन्धान केन्द्रले गरेको ६८ वटा विद्यालयमा गरेको अनुसन्धानका क्रममा ७३ प्रतिशत बालबालिकामा दाँत किराले खाने समस्या देखिएको पाइएको हो ।

विश्व मुख स्वास्थ्य दिवसको पूर्वसन्धानमा आज कान्तिपुर डेन्टल कलेज शिक्षण अस्पतालले पत्रकार सम्मेलन आयोजना गरी पछिल्लो समय नेपालका बालबालिकामा दाँत किराले खाने अत्यधिक रहेको बताएको छ । पत्रकार सम्मेलनमा अस्पतालका प्रमुख कार्यकारी

निर्देशक डा बुद्धिमान श्रेष्ठले बालबालिकाले राम्रोसँग ब्रस नगर्ने, बजारमा पाइने तयारी खाना खाने, चक्लेट, विष्कटलगायत गुलियो खानेकुरा खाँदा अधिकांश बालबालिकाको दाँत किराले खाने समस्या देखिएको बताउनुभयो । अस्पतालले वि.एम. फाउन्डेसन र रोटीर क्लब अफ काठमाडौं नर्थसँगको सहकार्यमा उपत्यकाभित्रका ६८ विद्यालयमा अध्ययन गरेको थियो । कूल २४ हजार एक सय ५४ विद्यार्थीसँग गरेको अनुसन्धानका क्रममा ७३ प्रतिशत बालबालिकामा दाँत किराले खाने समस्या देखिएको हो । अस्पतालले विभिन्न समुदायमा गएर गरेको दन्त

बाँकी पेज ७ मा

बागमती प्रदेश स्तरीय धिमे बाजा प्रतियोगिता हुने

काठमाडौं । नेपालको बहुचर्चित र विशेष गरी नेवाः समुदायको हरेक जात्रा पर्वमा बजाइने धिमेबाजाको संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गरी

नयाँ युवापुस्तालाई आकर्षण गर्ने लक्ष्यसहित “बागमती प्रदेश स्तरीय धिमेबाजा प्रतियोगिता ११४४” को आयोजना गर्न लागेको शनिवार भक्तपुरको

चवडागणेशस्थित नेवा नःनिमा पत्रकार सम्मेलन गरि जानकारी दिएको छ । केन्द्रीय मानन्धर संघको

बाँकी पेज ३ मा

चासो भाषा, संस्कृति रूपान्तरणमा : सिक्दै किरात सिरिजङ्गा लिपि

-कुब्जोङ किरात ‘भाषा हराए संस्कार हराउँछ, संस्कार हराए संस्कृति हराउँछ, संस्कृति हराए अस्तित्व हराउँछ, अस्तित्व हराए हामी हराउँछौं ।’ व्यानरमा लेखिएको छ । सांस्कृतिक अभियानको यो नारा हो, किरात राई यायोक्खा दक्षिण कोरियाको । यही व्यानर मुनि ‘किरात सिरिजङ्गा लिपि भर्चुअल निःशुल्क कक्षा’ आरम्भ गरेको छ, २०८० चैत ३ गते शनिवार । चारवटा शनिवार साँझको दुई घण्टा किरात सिरिजङ्गा लिपि प्रशिक्षणका निम्ति खर्चिने लक्ष्य राखेको छ ।

संसारभरि छरिएका समुदायलाई जोड्न विज्ञान र प्रविधिको भरपूर उपयोग गरेर गदै साझा पहिचानको सवाललाई सशक्त ढंगले अधि बढाउने प्रयत्न गरेको छ भनेर बुझिन्छ । किरात राई यायोक्खा दक्षिण कोरिया केन्द्रले यो कक्षा संचालन गरेको हो । जनसंख्याको हिसाबले स्थापना गरिएको स्थल राजधानी सोउललाई मानिएको छ । भौगोलिक हिसाबले टाढा रहेका वुसान शाखा, गाजेदो शाखा, इक्सान छल्लादो शाखा र छेजुदो शाखा रहेका छन् । दक्षिण कोरियामा करिब ५ हजार जना किरात राई जाति समुदायका

प्रतिनिधि कार्यरत छन् । यायोक्खा दक्षिण कोरियाका अध्यक्ष पुरन याम्फु राईका अनुसार सन् १९९०-९१ तिर दक्षिण कोरिया पुगेका शेषहाङ राई, ध्यानबहादुर राई, लोचन राई, गंगाराज राई, उदय राईलगायत संस्थापक सदस्य रहेर सन् २००१ मा किरात राई परिवार नामक संस्था गठन भएको थियो । नेपालमा किरात राई यायोक्खाको छैटौँ राष्ट्रिय सम्मेलन दमकमा (२०६३ पुस ८-१० गते) सम्पन्न भयो । त्यसपछि दक्षिण कोरियाको किरात राई परिवार संस्थालाई

बाँकी पेज २ मा

चासो.....

किरात राई यायोक्खा दक्षिण कोरिया नामाकरण गरिएको हो ।

अध्यक्ष पुरनले दिनु भएको जानकारीअनुसार यायोक्खा दक्षिण कोरियाले प्रत्येक उभौली र उधौली मनाउने गरेको छ । नेपालको यायोक्खा केन्द्रीय कार्यसमितिले जारी राखेको पहिचान आन्दोलनमा आर्थिक सहयोग पुऱ्याउँदै आएको छ । नेपालमा यायोक्खाको जग्गा खरिद, घरनिर्माणमा आर्थिक सहयोग गर्दै आएको छ । भैपरी आउने समस्यामा आर्थिक जोहो गर्ने गरेको छ । यसैगरी किरात राई कर्मचारी मञ्चले लोक सेवा आयोगले लिने परीषामा युवाहरूलाई सशक्तिकरण तालिम दिदै आएको छ । त्यसनिम्ति मञ्चले अक्षयकोष निर्माण गरेको छ । त्यसमा दक्षिण कोरियाले सहयोग गरेका छ । यसैगरी नेपालबाट कलाकारलाई बोलाएर उभौली मनाउने गरिएको छ । विभिन्न सांगीतिक कार्यक्रम गर्ने गरिएको छ । संस्था संचालन गर्न स्थानीय कलाकार सांस्कृतिक कार्यक्रम गर्ने गरिएको छ ।

उभौली र उधौली मनाउने समुदाय राई, लिम्बू, याक्खा र सुनुवार हुन् । दक्षिण कोरियामा लिम्बू जातिको संस्था किरात याक्खुङ चुम्लुङ क्रियाशील छ । सहमतिमा उभौली यायोक्खाले आयोजना गर्छ भने उधौली चुम्लुङले आयोजना गर्छ । यायोक्खा अध्यक्ष पुरनका अनुसार उधौली आयोजना गर्न अलिक महँगो हुन्छ ।

दक्षिण कोरियामा अर्को पुरानो संस्था छ- पूर्वाञ्चल सरोकार समाजसमेत रहेको छ । यो संस्थामार्फत् संघीय नेपाल प्रदेश-१ को साभ्ना प्रतिनिधित्व गर्छ । त्यसैले अब प्रदेश-१ सरोकार समाज बन्नुपर्छ भन्ने कुराकानी हुँदैछ ।

यो संस्थाले देवनागरी र रोमन लिपिमात्र चलाउँदै आएको छ । अबदेखि सिरिजंगा लिपि प्रयोग गर्ने अभियान अगाडि बढाउन यायोक्खा र चुम्लुङले संयुक्त रूपमा स्मरणपत्र बुझाएका छन् ।

अहिले किरात सिरिजङ्गा लिपि कक्षा संलाचन गर्नुको कारण किरात राई यायोक्खा केन्द्रीय कार्यसमितिले किरात सिरिजङ्गा लिपि स्वामित्व लिएकोले लक्ष्यप्राप्तिका निम्ति अभियान अगाडि बढाइएको अध्यक्ष पुरनको कथन छ । उहाँकै भनाइमा आफू सिक्ने, अरुलाई सिकाउने, भावी पुस्तालाई पुस्तान्तरण गर्नु, लिपिका साथसाथै मातृभाषासमेत संरक्षण, संवर्द्धन, प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यले लिपि सिकाइलाई जोड दिइएको हो ।

किरात राई यायोक्खा (संस्था) को विधान-२०४७ को प्रस्तावना भनिएको छ: नेपालका विभिन्न जात, जाति, जनजातिहरूसँग आपसी सहयोग र सद्भावना राखी किरात राईहरूको भाषा, धर्म, लिपि, कला, संस्कृति र इतिहासहरूको खोजी अनुसन्धन, संकलन, संवर्द्धन र विकास गर्न आवश्यक भएकोले देश विदेशमा बसोबास गरी आएका प्रत्येक थरका राई जातिहरूलाई एउटै विशुद्ध सामाजिक संस्थामा आवद्ध गर्नको लागि यो विधान बनाइएको छ ।

यसैगरी दफा- ५ किरात राई यायोक्खाको उद्देश्यमा छ- (क) सम्पूर्ण किरात राईहरू बीच आपसी एकता कायम गर्ने । (ख) राईहरूको संस्कारअनुसार आपद विपदमा सहयोग आदान प्रदान गर्ने । (ग) राईहरूको विविध भाषा, लिपि, धर्म, कला, संस्कृति र इतिहासको अनुसन्धान, संरक्षण र संवर्द्धन गर्ने कार्यमा सहयोग पुऱ्याउने । (घ) राई जातिमा चेतनाको अभिवृद्धि गर्ने । (ङ) सम्पूर्ण राई भाषालाई समन्वय रूपमा विकास गरी

विद्यालय तथा विश्वविद्यालयमा पठनपाठन गराउनका साथै अन्य भाषाको स्तरमा मान्यता दिलाउनु प्रयत्न गर्ने । (च) नेपालका अन्य जातजाति तथा जनजातीय संघसंस्थाहरूसित पारस्परिक सहयोग र सद्भावना अभिवृद्धि गर्दै बृहद् राष्ट्रिय एकता र संस्कृतिको निर्माणमा सहयोग आदान प्रदान गर्ने । (च) राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय जातीय उत्थानका सामाजिक संगठनहरूसँग सम्पर्क गरी सहयोग आदानप्रदान गर्ने ।

लिपि प्रशिक्षणको उद्घाटन सत्रमा किरात राई यायोक्खा नेपालका केन्द्रीय अध्यक्ष जीवन हाताचो राईले पुर्खा किराती महान व्यक्ति किरात सिरिजङ्गा लिपिका पुनःउत्थानकर्ता सिरिजङ्गा हाङ थेवेको योगदान चर्चा गर्नुभयो । संघर्षशीले पुर्खाहरूको रचनात्मक, सिर्जनात्मक काम र पहिचानको मुद्दालाई लिएर राज्यसँग निरन्तर संघर्ष गर्नुपरेको बारे अध्यक्ष राईले स्मरण गर्नुभयो ।

किरात समन्वय समितिले सबै किराती भाषाहरू अनुकुल साभ्ना किरात सिरिजङ्गा लिपि हनुपर्ने समायोजन निर्णय गरेपछि किरात राई यायोक्खाले २०७९ साउन ७ गतेबाट १४ गतेसम्म पहिलो पटक किरात सिरिजङ्गा लिपि प्रशिक्षण संचालन गरेको थियो । भौतिक उपस्थिति र भर्चुअल दुवै माध्यमबाट संचालित उक्त प्रशिक्षण कार्यक्रमका संयोजक तथा किराया केन्द्रीय उपमहासचिव मञ्जु सोताङ राईले दोस्रो पटक संचालिक प्रशिक्षण कार्यक्रम उद्घाटन सत्रमा आफ्नो अनुभव प्रस्तुत गर्नुभएको थियो ।

उद्घाटन सत्रलगत्तै भाषाशास्त्री डा. तारामणी राईले ‘लिपि विकासको इतिहास र किरात सिरिजङ्गा लिपि समायोजनको सैद्धान्तिक धरातल’ विषय र प्राज्ञ अमर तुम्याहाङले ‘किरात सिरिजङ्गा लिपिको इतिहास’ विषयबारे दिनु

भएको छ । पहिलो नेपाल, दक्षिण कोरिया, साउदी अरबलगायत मुलुकबाट करिब ६५ जना जुममा जोडिएको थिए । बाँकी तीन शनिबार साँस्कृतिक अभियन्ता तीर्थराज मुकारुङ राई र गणेश वाम्बुले राईले किरात सिरिजङ्गा लिपि प्रशिक्षण दिनुहुने तालिका सार्वजनिक भएको छ ।

नेपाल सरकार र दक्षिण कोरिया सरकारविच भएको कूटनीतिक पहलबाट सन् २००७ देखि उत्पादनमूलक र कृषि क्षेत्रमा नेपाली युवाले कामको अवसर पाउँदै आएका छन् । २०२२ देखि जहाज निर्माण क्षेत्रमा लैजान थालेको छ । हरेक कामको आ-आफ्नै विशेषता हुन्छ । त्यसमा कुनै सम्झौता नहुन सक्छ । कोरियाको मापदण्ड पालना गर्नु त छुँदैछ । नेपाली युवाले त्यही नियममा सम्झौता गरेर दिन, रात पसिना बगाएर श्रम गर्दैआएका छन् । उनीहरूले आर्जन गरेका श्रमको मूल्य सतप्रतिशत नेपालमा भित्रिएको छ ।

आफ्नो समयको साँचो अर्केसँग छ । उसैले बाँधेको नियमको परिधिभित्र रहेर मातृभूमिप्रतिको उत्तरदायित्व बहन गर्नु भनेजस्तो सजिलो नहुन सक्छ । तर पनि जहाँ इच्छा त्यहाँ उपाय भन्ने उक्तिलाई नेपाली युवाहरूले व्यवहारमा उतार्ने गरेका छन् । अर्काको देशमा पुगेर पनि मातृभूमि, समाज, समुदायको हितप्रति यतिविघ्न चासो छ । इतिहास बोकेका किरात जातिको साभ्ना पहिचानलाई उजागर गरेर पुस्तान्तरण गर्ने हुटहुटी छ । यो सराहनीय प्रयत्न इतिहास निर्माण एउटा आयामका रूपमा लिन सकिन्छ । सांस्कृतिक रूपान्तरण गाउँघरदेखि सहरबजार, स्वदेशदेखि विदेश र विदेशबाट स्वदेशकै माटोमा छाइरहनका निम्ति हरेक कदम निरन्तर रहनुपर्छ ।

मानिसको सट्टा रोबोटबाट काम

गराउदै छिमेकी राष्ट्र चीन

एजेन्सी । चीनलाई संसारको कारखाना भनेर चिनिन्छ । यहाँ धेरै ठूला कम्पनीका कारखाना छन् । चीनसँग राम्रो जनशक्ति मात्र होइन, त्यहाँ प्रविधिको पनि व्यापक प्रयोग हुन्छ । एक प्रतिवेदनले चीन मानिसको सट्टा रोबोटलाई रोजगारी दिनेमा विश्वमै अग्रणी हुने देखाएको छ । वाशिंगटनमा रहेको थिंक ट्याङ्क इन्फर्मेसन टेक्नोलोजी एण्ड इनोभेसन फाउन्डेसन (आईटीआईएफ) ले चीनमा सोचेभन्दा १२ गुणा बढी रोबोट रहेको जनाएको छ । प्रतिवेदनमा भनिएको छ कि चीन अबै रोबोटिक आविष्कारमा अग्रपंक्तिमा नभए पनि आउने दिनमा विश्वलाई जित्ने छ । चीनले सोचेभन्दा १२.५ गुणा बढी रोबोट प्रयोग गरिरहेको छ । यो संख्या २०१७ को तुलनामा १.६ गुणा बढी हो । उही समयमा, अमेरिकाले प्रयोग गर्नुपर्ने रोबोटको ७० प्रतिशत मात्र प्रयोग गर्दछ ।

रोबोटिक्सलाई प्राथमिकता राखेर चीनमा प्रमुख कम्पनीहरूको अनुसन्धान र विश्वव्यापी विशेषज्ञहरूको अन्तर्दृष्टि समावेश छ । चीन सरकारले रोबोटिक्स उद्योगलाई प्राथमिकतामा राखेकाले चीनमा रोबोटिक्सको उत्पादन र परिचालन दर तीव्र गतिमा बढेको पनि खुलेको छ । आईटीआईएफका अध्यक्ष र प्रतिवेदनका लेखक रोबर्ट डी. एटकिन्सनका अनुसार, “चीन पहिले नै विश्वको सबैभन्दा ठूलो औद्योगिक रोबोट बजार हो । “सन् २०२२ मा, विश्वका सबै औद्योगिक रोबोटमध्ये ५२ प्रतिशत चीनमा स्थापना हुनेछ, जुन एक दशक अघि १४ प्रतिशत थियो ।“

बढ्दो उमेर कारण हो सरकारी नीतिका कारण चीनमा बाल जन्मदर तीव्र गतिमा घटेको छ । नतिजा जनसंख्या बृद्धिदरमा कमि आउनु तर औसत उमेर बिस्तारै बढ्न थाल्यो । चीनको श्रमशक्ति अब बुढो हुँदैछ र नयाँ पुस्ता अबै तयार छैन । यो अवस्था भविष्यमा फन्न खराब हुन सक्छ । त्यसैले, चीनले रोबोटिक्समा ध्यान दिइरहेको छ ताकि उसले जहाँ मानव संसाधन चाहिन्छ त्यहाँ रोबोट प्रयोग गर्न सक्छ ।

द०० बसोबास तर नागरिक आधी मात्रै

एजेन्सी । भ्याटिकनमा नागरिकता पाउन कठिन छ: भ्याटिकन सिटी संसारको एक मात्र यस्तो देश हो जहाँ त्यहाँ बस्ने आधा मानिसहरूसँग मात्रै नागरिकता छ । यहाँको नागरिकता संसारमा सबैभन्दा कठिन मानिन्छ । क्रिस्चियन धर्मका मानिसहरू मात्र नागरिक बन्न सक्छन् । यहाँको नागरिकता कानुन पनि जटिल छ ।

भ्याटिकन संसारको सबैभन्दा सानो छ र यति अद्वितीय छ कि यहाँ बस्ने कुनै पनि व्यक्तिलाई नागरिकता प्रदान गरे पनि, यो स्थायी होइन अस्थायी मात्र हो । पोप पनि यो भन्दा फरक छैन । जे होस्, यो देशमा धेरै मानिस बस्दैनन् । यहाँ क्रिश्चियन मात्र नागरिक बन्न सक्छ, त्यो पनि रोमन क्याथोलिक, अरू कुनै धर्मको व्यक्ति होइन । भ्याटिकन सिटी रोम भित्र एउटा सानो भूपरिवेष्ठित देश हो र यसको सरकार होली सी हो । होली सी र भ्याटिकन दुवैले धेरै प्रकारका राहदानीहरू जारी गर्छन् । पोप भ्याटिकन सिटी र होली सी दुवैका शासक हुन् ।

भ्याटिकन सिटी, जसमा १०८ एकड जमिन छ, लगभग ८०० मानिसहरूको जनसंख्या छ (जसमध्ये १३५ स्विस गार्डहरू छन्, त्यसैले यो विश्वको सबैभन्दा कम जनसंख्या भएको देश पनि हो । यस देशमा पनि ४५० बासिन्दासँग मात्र भ्याटिकन नागरिकता छ । त्यो पनि अस्थायी । यहाँ कसैले स्थायी नागरिकता पाउँदैनन् । यहाँका गार्डका अन्य कर्मचारीसँग विवाह गरेका कारण यहाँ ३० जना महिलाले मात्रै नागरिकता पाएका छन् ।

केवल रोमन क्याथोलिक ईसाईहरू भ्याटिकन शहरमा बस्न सक्छन्, ती पनि जो क्याथोलिक धर्ममा सबैभन्दा प्रभावशाली वा महत्वपूर्ण छन् । त्यहाँ विभिन्न राष्ट्रियताका पुजारी र ननहरू छन् । भ्याटिकन नागरिकता धेरै अद्वितीय छ कि यो जन्म वा रगतमा आधारित छैन तर भ्याटिकन शहरमा विभिन्न पदहरूमा काम गर्नेहरूलाई मात्र प्रदान गरिन्छ । भ्याटिकन सिटी वा रोममा बस्ने कार्डिनलहरू, साथै होली सीका कूटनीतिज्ञहरूलाई पनि देशको नागरिक मानिन्छ ।

पदावधि समाप्त भएपछि, भ्याटिकनको नागरिकता पनि समाप्त हुन्छ । यहाँका बालबालिकाले आफ्ना अभिभावकबाट नागरिकता पाउन सक्दैनन् । भ्याटिकनले दोहोरो नागरिकतालाई अनुमति दिन्छ । संसारमा प्राप्त गरिने अन्य नागरिकता भन्दा भ्याटिकन नागरिकता प्राप्त गर्नको लागि सबै भन्दा कठिन मध्ये एक हो ।

नयाँ कानुनी व्यवस्थामा कानुन वा प्रशासनिक निर्णयबाट नागरिकता पाउन सकिन्छ । यी भ्याटिकन सिटी राज्य वा रोममा बस्ने कार्डिनलहरू, होली सीका कूटनीतिज्ञहरू, र भ्याटिकन सिटी राज्यमा उनीहरूको कार्यालय वा सेवाको आधारमा बस्ने व्यक्तिहरू हुन् । यो अन्तिम श्रेणीमा स्विस गार्डका सदस्यहरू समावेश छन् । पोन्टिफिकल स्विस गार्डका सदस्यलाई पनि नागरिकता दिइएको छ तर यहाँ बसोबास गर्ने धेरै मानिसहरू यहाँ केही महिना वा एक-दुई वर्ष कामका लागि आएर छोडेर जान्छन् भने उनीहरूलाई नागरिकता दिइँदैन ।

यहाँ बसोबास गर्ने अधिकांश नागरिकहरू प्रत्यक्ष रूपमा चर्चको लागि काम गर्छन् । धेरै कामहरूमा कार्डिनलहरू, गार्डहरू, ननहरू र पादरीहरूको सदस्यहरू समावेश छन् । केही नागरिकहरू सहरको पर्खालभित्र पनि बस्दैनन् किनभने तिनीहरू कूटनीतिक अधिकारीहरू हुन् जसले आफ्नो सबै समय अन्य देशहरूमा बिताउँछन्, यहाँ जन्मेका नागरिकहरू सामान्यतया त्यहाँ आफ्नो सम्पूर्ण जीवन बिता(उँदैनन् किनभने अधिकांश मानिसहरू चर्चको लागि काम गर्छन् । तिनीहरू भ्याटिकन जान्छन् । किनभने त्यसपछि तिनीहरूले छोड्नु पर्छ ।

भ्याटिकन नागरिकहरूसँग बस्ने परिवारका सदस्यहरू पनि भ्याटिकनका नागरिक हुन् तर तिनीहरू भ्याटिकन शहरमा बस्न आवश्यक छन् । पवित्र कूटनीतिक राहदानी भ्याटिकनका नागरिकहरूलाई १० वर्षको लागि जारी गरिन्छ । गैर-भ्याटिकन व्यक्तिहरूको लागि, राहदानी ५ वर्षको लागि जारी गरिन्छ ।

प्राविधिक रूपमा भ्याटिकनमा कोही पनि जन्मन सक्दैन, किनभने त्यहाँ कुनै अस्पतालहरू छैनन् । भ्याटिकन भ्रमण गर्न चाहनेहरूले पोप वा पोप अधिकारीद्वारा अनुमोदित नागरिकता हुनुपर्छ । भ्याटिकनमा जीवन विशेष छ । शहरका ढोकाहरू हरेक रात बन्द हुन्छन् । पूरै विहान ६ बजेसम्म ताला लगाइन्छ ।

राजधानीमां दुई कृति एकसाथ लोकार्पण

-जयराम बिडारी काठमाडौँ । नोबेल साकोस साहित्य संस्थाको आयोजनामा कवि श्यामबहादुर खड्का ‘भावुकको’ १६ औँ कृति ‘सिर्जनाको आधा आकाश’ कविता संग्रह र भीष्मराज ढुङ्गेलको तेस्रो कृति ‘सम्मिश्रण’ निबन्ध संग्रह एक भव्य कार्यक्रमका बीच लोकार्पण गरिएको छ ।

बानेश्वर स्थित रत्न राज्य स्कूलमा आयोजित उक्त कार्यक्रममा नोबेल साकोसकी अध्यक्ष सरस्वती गौतमको सभापतित्वमा भाषा तथा लिपिका ज्ञाता एवं साहित्यकार अर्जुन विरक्ति स्तोत्रीयको प्रमुख आतिथ्यमा सम्पन्न गरिएको थियो । प्रमुख अतिथि अर्जुन विरक्ति ‘स्तोत्रीय’ ले आफूले भाषा साहित्य कला र आध्यात्मिक चेतना अभिवृद्धि गर्ने अभियानका क्रममा खानु परेको गोताको

स्मरण गर्दै सिंजनात्मक कर्म शारीरिक मानसिक सबलताको रुपमा प्रस्तुत हुने बताए । नेपाली साहित्यको क्षेत्रमा लोकार्पित कृतिका सर्जकद्वयको भूमिका प्रशंसनीय रहेको बताउँदै कृति सफलताको शुभकामना व्यक्त गरे ।

समिक्षक शैलेन्दु प्रकाश नेपालले भीष्मका निबन्ध संग्रहमा मूलतः भाषासाहित्य, समसामयिक विषयवस्तु, मानिस सफल बन्नु भन्दा पनि असल बन्ने क्रमका परोपकारी कर्ममा ईश्वरीय शक्तिको महत्ता, ऐतिहासिक, संस्मरणयुक्त अनुभव र अनुभूतिलाई कलात्मक रुपमा प्रस्तुती रहेको बताएका छन् ।

सिर्जनाको आधा आकाश समीक्षाका क्रममा अर्का समिक्षक अशोक सुवेदीले कवि खड्का ‘भावुक’ लोक अभियानका एक सफल अभियन्ता रहेको बताउँदै

उनका आगामी सिर्जना यात्रा अबै प्रभावकारी रुपमा अधि बढ्ने विश्वास व्यक्त गरे ।

उक्त कार्यक्रममा कवि खड्का भावुकले साहित्य सिर्जनामा २०५२ सालदेखिको क्रियाशील रहि यो पन्ध्रौँ कृति पाठकका सामू प्रस्तुत गरिसकेकोले साथ, सहयोग, हौसला र प्रेरणा प्रदान गर्ने सम्पूर्णमा आभार व्यक्त गरेका छन् । त्यस्तै सम्मिश्रणका कृतिकार भीष्मराज ढुङ्गेलले वर्तमान र भविष्य तथा विगत र आगतका कतिपय भावनाका तरंगलाई चिन्तन र मनन गर्ने दुस्साहस नै कृति जन्मनुको कारण रहेको बताउँदै स्वच्छ, प्रतिक्रियाले आगामी दिनमा आफूलाई परिष्कृत रुपमा अधि बढ्नका लागि प्रेरणा मिल्ने बताएका छन् ।

सो अवसरमा प्रा.डा.गोविन्दमान सिंह कार्कीले आफ्ना धारणा सहित रचना वाचन गरेका थिए भने भावुकद्वारा आफ्ना कृतिमा समेटिएका पचपन्न सर्जक मध्य राधा कार्की, रुबि सत्याल, भगवती पाण्डेलगायतले कविता वाचन गरेका थिए ।

साहित्यकार एवं संचारकर्मी राजन न्यौपानेद्वारा संचालन गरिएको उक्त कार्यक्रमलाई कार्यक्रमका सभापतिको भूमिकामा रहेकी नोबेल साकोसकी अध्यक्ष सरस्वती गौतमद्वारा धन्यवाद ज्ञापन सहित समापन गरिएको थियो

बागमति.....

आयोजनामा भक्तपुर जिल्ला मानन्धर युवासंघको संयोजना तथा काठमाडौँ महानगरपालिकाको लागत साभेदारीमा भक्तपुरको दत्तात्रय मन्दिर परिसरमा चैत्र २४ गते धिमे बाजा प्रतियोगिता हुन लागेको हो । प्रतियोगितामा बागमती प्रदेश भित्रका खलः, पुचः र संस्थाबाट ५० वटा धिमेबाजा समूहको सहभागी गराउने योजना रहेको कार्यक्रमका संयोजक तथा भक्तपुर जिल्ला मानन्धर

युवासंघका अध्यक्ष बाबुकाजी मानन्धरले जानकारी दिए ।

प्रतियागितामा प्रथम हुनेलाई २ वटा धिमे, २ जोर भूस्यासहित नगद रु २५ हजार, दोस्रो हुनेलाई १ वटा धिमे, १ जोर भूस्यासहित नगद रु १५ हजार, तेस्रो हुनेलाई १ वटा धिमेसहित नगद रु १० हजारबाट प्रदान गरिने छ भने दशौँ स्थान प्राप्त गर्ने प्रत्येक समूहलाई १ जोर भूस्या प्रदान गरिने पनि जानकारी गराएको छ । त्यस्तै प्रतियोगितामा उत्कृष्ट भेषभुषा र बाजाको बोलमा

गरिएको हाउभाउको मूल्याङ्गण गरि उत्कृष्ट पुरस्कारको व्यवस्था रहेको र प्रतियोगितामा सहभागी सबै टिमलाई प्रशंसा पत्र प्रदान गरिने छ ।

प्रतियोगितामा सहभागी हुने समयसीमा चैत्र १६ गते शुक्रवार सम्म काठमाण्डौको लागि केन्द्रिय मानन्धर संघ क्षेत्रपाटी काठमाण्डौँ सम्पर्क नं. ९८५१०,३३२२७, भक्तपुरको लागि मानन्धर व्यायाम मन्दिर साकोलान ९८४१,२८५६८४,

थिमिको लागि टि.भि. प्वाइंट शंखधर चौक ९८५१०,६७७३० र बनेपाको लागि वांख्यो दाफा भजन खलः बनेपा ९८४१,९५८८९६ मा सम्पर्क राखी नामांकन गर्न सकिने व्यवस्था रहेको पनि उक्त कार्यक्रममा जानकारी गराइएको थियो । कार्यक्रम केन्द्रिय मानन्धर संघका सभापति मनोजकुमार मानन्धरको सभापतित्वमा भएको थियो भने कार्यक्रममा सहजीकरण ज्ञानेन्द्र मानन्धरले गरेको थियो ।

डा. कायस्थको पुस्तक ‘भवन निर्माण र वास्तुशास्त्र’ सार्वजनिक

भक्तपुर । ज्योतिष तथा वास्तुविद् डा. वीरेन्द्रप्रसाद कायस्थको नयाँ पुस्तक ‘भवन निर्माण र वास्तुशास्त्र’ शनिवार सार्वजनिक भएको छ । भक्तपुरमा आयोजित कार्यक्रममा नेपाल मजदुर किसान पार्टीका अध्यक्ष नारायणमान बिजुक्छेले सो पुस्तक विमोचन गर्दै सार्वजनिक गरेका हुन् ।

पुस्तकमा वास्तुशास्त्र र वास्तुदेवको परिचय, वास्तुपुरुषको दिशा, घरको जग खन्दा नागको शिर विचार, चन्द्रास विचार, यात्रा मूर्हत विचार, राहुकाल, पञ्चक, वास्तुशास्त्रमा दिशाको महत्व, भूमी, घडेरीका प्रकार, बाटोकोस्थिति अनुसार घडेरीको छनोट, भवन निर्माणको सही समय, वास्तुपुजा विधि,

जग कसरी राख्ने विषयमा चर्चा गरिएको छ । यसैगरी घरभित्रका शयन कक्ष, भान्छाघर, शौचालय, पानीका स्रोत, पुजा कोठाको छनोट, ती कोठाहरूको वास्तुशास्त्र अनुसारको सजावट, घर भित्र र बाहिरको वास्तु, वास्तु अनुसार घरमा राख्ने चिजहरूको बारेमा समेत उल्लेख गरिएको छ ।

पुस्तकमा घरमा फलिफाप गर्ने विरुवा, लक्ष्मीको वासको उपाय, ऋणबाट मुक्ति पाउन सहारा लिने पाँच वृक्ष, भाग्य चम्काउने मांगलिक वस्तु, घरमा धनको अभाव हुन नदिने वस्तु, गृह वास्तुविज्ञान, गृह निर्माणको सुत्रको बारेमा पनि उल्लेख गरिएको छ ।

पुस्तकको प्रकाशिका श्रीमती विष्णुमैया

कायस्थ छ भने पुस्तकको मूल्य ६५० रुपैया रहेको छ । पुस्तकको विमोचन गर्दै अध्यक्ष बिजुक्छेले सरकारले वास्तुविदको सल्लाहमा भवन निर्माणको नीति बनाएर लागू गरे धेरै घर बलियो बनाउन र वास्तुशास्त्र अनुसार बनाउन सकिने बताए ।

उनले अहिलेकै अवस्थामा युवाहरु विदेश पलायन भइराखे अबको १० वर्ष पछि टोलटोलमा ज्येष्ठ नागरिकहरुको लागि आदर निकेतनको आवश्यकता पर्ने आकलन गरे ।

नेतृत्वमा पुग्नेहरुको शिक्षा राम्रो नभएका कारण विभिन्न काण्डहरुमा फस्ने गरेको चर्चा गर्दै बिजुक्छेले शिक्षा र सत्तामा जाने नेताहरु ठिक नभएको बताए । उनले सत्तामा बसेका व्यक्तिकरु एक पछि अर्को काण्डमा फस्दै गएको घटनाबाट प्रधानमन्त्री भानन नपाउने बताउँदै विदेशी प्रभावका कारण देश अहिलेको अवस्था पुगेको र राजनीति सही ढंगले चल्न नसक्दा देश विकास हुन नसकेको धारणा व्यक्त गरे ।

संस्कृतिविद् प्रा. डा. पुरुषोत्तम लोचन श्रेष्ठले नेवाः वास्तुकला संसारकै अनुपम कला भएको दावी गर्दै पुस्तकमा भवन निर्माण र वास्तुशास्त्रमा नेवारी परम्परागत घर निर्माण विधि र शिल्प समावेश भएको बताए ।

पुस्तकका लेखक कायस्थको सभापतित्वमा सम्पन्न भएको थियो ।

सिमल्टार बाँसुरी बाजा खलःका ३९ जना प्रशिक्षित

भक्तपुर । सूर्यविनायक नगरपालिका वडा नं. १० चित्तपोलस्थित सिमल्टार बाँसुरी बाजा खलः का ३९ जना बाँसुरी बाजामा प्रशिक्षित भएका छन् ।

खलले स्थानीय नेवार समुदायमा आफ्नो कला संस्कृतिको रक्षा गरौँ भन्दै स्थानीय ३९ जनालाई बाँसुरी बाजा प्रशिक्षण प्रदान गरेको थियो । खलःले भाद्र महिना देखि स्थानीय ११ वर्ष देखि ५३ वर्ष सम्मका सहभागीहरूलाई प्रशिक्षण प्रदान गरेको थियो । कला संस्कृति र परम्परालाई

आधुनिकीकरण गरी निरन्तरता दिँदै लैजाने उद्देश्यका साथ उक्त प्रशिक्षण गरेको सिमल्टार आयोजकले जनाएको छ । आगामी दिनमा पनि उक्त खलःले युवाहरूलाई प्रशिक्षण दिँदै जाने खलःका सदस्य मोतीराम खाताखोले जानकारी दिए ।

बाँसुरी बाजा तथा हार्मोनियम बाजामा प्रशिक्षितहरूलाई एक कार्यक्रमका बिच सूर्यविनायक नगरपालिकाका प्रमुख वासुदेव थापा, १० का वडा अध्यक्ष

शिवराम राउतलगायतका महानुभावले बाजाका प्रशिक्षितहरूलाई प्रमाणपत्र वितरण गर्दै दीक्षित गरेका थिए ।

कार्यक्रममा नगरप्रमुख थापाले आफ्नो कला संस्कृति भुलेमा हाम्रो अस्तित्व नै मेटिने भन्दै कला संस्कृतिको विकास तथा विस्तार एवं जगेर्ना गर्न नगरपालिका जस्तोसुकै कदम चाल्न पनि तयार भएको बताए ।

कार्यक्रममा वडाअध्यक्ष राउतले अबको वडाको लक्ष्य भनेको कला, संस्कृति, परम्परा र रीतिरिवाजको संरक्षण एवं सर्वधन गर्ने लक्ष्य रहेकोले आवश्यक सहयोग हुने धारण व्यक्त गरे । प्रशिक्षितहरूलाई शुभकामना दिँदै प्रशिक्षक धर्म मुनिकारले यो आफ्नो १२० औँ स्थानको प्रशिक्षण भएको जानकारी दिए । देशभर विभिन्न स्थानमा गएर आफूले बाँसुरी बाजाको प्रशिक्षण दिँदै आएको उनले बताए । २०५७ सालबाट बाँसुरी बाजा, पछिमा खिं धिमे, बय खिं, कोचाखिको प्रशिक्षण दिँदै आएको उनले जानकारी गराए । कार्यक्रममा उनलाई पनि सम्मान पत्र प्रदान गरिएको थियो ।

गर्मीमा तिर्खा लाग्दा भुलेर पनि नपिउनुहोस् यी चिज

एजेन्सी । चिसो पेय पदार्थको अत्यधिक खपतले गैर-अल्कोहलयुक्त प्याटी लिभर रोगको जोखिम बढाउन सक्छ । जब चिसो पेय पदार्थ धेरै मात्रामा कलेजोमा पुग्छ, यो ओभरलोड हुन्छ र फ्रक्टोजलाई बोसोमा परिणत गर्दछ । जसका कारण कलेजोमा बोसो जम्मा हुन्छ ।

आजकल युवा पुस्ता मात्र नभएर सबै वर्गका मानिस गर्मीबाट राहत पाउन चिसो पेय पदार्थ पिउन रुचाउँछन् । चिसो पेय पदार्थको सेवनले धेरै हदसम्म राम्रो महसुस गर्छ र धेरै मानिसहरू यसको सेवन गर्न थाल्छन् । कोल्ड ड्रिंक पिउनु शरीरका लागि फाइदाजनक हुन्छ भन्ने सबैलाई लाग्छ तर यो सत्य होइन । धेरै कोल्ड ड्रिंक पिउनाले तपाईंको शरीरमा धेरै समस्या निम्त्याउन सक्छ । यस्तो अवस्थामा चिसो पेय पदार्थको सेवनले शरीरमा के कस्ता हानि पुर्‍याउन सक्छ भन्ने कुरा सबैलाई थाहा हुनु जरुरी छ । यसबारेमा जानौँ ।

स्वास्थ्यमा प्रतिकूल असर पर्न सक्छ

स्वास्थ्यविज्ञहरूका अनुसार चिसो पेय पदार्थमा पोषक तत्व नहुँदा चिनी र क्यालोरीको मात्रा धेरै हुन्छ । धेरै मात्रामा चिनीको सेवनले स्वास्थ्यमा नकारात्मक असर गर्छ । विशेषगरी मीठो पेयपदार्थले स्वास्थ्यमा सबैभन्दा बढी असर गर्छ । चिसो पेय र अन्य प्याकेज गरिएको जुसलाई मीठो पेय भनिन्छ, र कम मात्रामा सेवन गर्नुपर्छ । अत्याधिक क्यालोरीले शरीरको तौल बढाउन सक्छ, किनभने यो पिउनाले तपाईंलाई पेट भरिएको महसुस गर्दैन । यस अवस्थामा, तपाईंले अधिकतम क्यालोरी उपभोग गर्नुहुनेछ ।

चिसो पेय पदार्थ पिउनुका बेफाइदाहरू

पोषणविज्ञहरु थप चिसो पेय पदार्थको अत्यधिक सेवनले इन्सुलिन प्रतिरोधात्मक क्षमता निम्त्याउने, रगतमा चिनीको मात्रा बढाउने बताउछन् । इन्सुलिन एक हर्मोन हो जसले मानिसको रक्तप्रवाहबाट ग्लुकोजलाई साँझ्छ । जब चिनी सोडा पिउनुहुन्छ, कोशिकाहरु इन्सुलिनको प्रभावहरु को लागी कम संवेदनशील हुन सक्छ । चिसो पेय पदार्थमा थोरैदेखि कुनै पोषक तत्व हुँदैन र यसमा क्यालोरी र चिनीको मात्रा धेरै हुन्छ । यसले शरीरका सबै अंगलाई ठूलो क्षति पुर्‍याउँछ । चिनीयुक्त पेय पदार्थको सेवनले शरीरमा लेप्टिन प्रतिरोधी क्षमता बढाउन सक्छ, जसले मोटोपना बढाउन सक्छ । मोटोपन धेरै रोगको कारण बन्न सक्छ ।

बिहान खाली पेटमा गुँडसँग यो खानाले कोलेस्ट्रॉल घटाउँछ

एजेन्सी । आजको समयमा दैनिक दिनचर्या यति व्यस्त भएको छ कि मानिसहरु आफ्नो स्वास्थ्यप्रति लापरवाह हुन थालेका छन् । अर्कोतर्फ मानिसको खाने बानी निकै खराब भएको छ । आयुर्वेद आचार्यले शरीरका लागि घरेलु उपाय बताएको छ, जसको नियमित प्रयोगले स्वास्थ्य राम्रो रहने र नियमित व्यायाम आवश्यक रहेको बताएका छन् ।

आयुर्वेदका आचार्यका अनुसार आजको समयमा सबैको जीवनमा चहलपहल बढेको छ, जसका कारण अधिकांशको स्वास्थ्य राम्रो नभएको बताउछन् । यसको सबैभन्दा ठूलो कारण हाम्रो दैनिकी रहेको छ । जीवनमा मानिसले आफ्नो खानपानको ख्याल नगर्ने, व्यायाम नगर्ने र आजका युवायुवतीले उपभोग गर्ने खानेकुरा नखाने मानिसको शरीरमा प्रतिकूल असर पर्ने निश्चित छ ।

अहिले मानिसहरु बजारको खानेकुरामा आश्रित बन्दै गएको छ पुरानो समयमा मानिसहरुले खानेकुरामा स्वदेशी औषधि र घरेलु औषधिको प्रयोग गर्ने र खाने बानी सुधारनको लागि पूर्ण ख्याल गर्ने गरेको हुन्थ्यो । जसका कारण मानिसको स्वास्थ्य राम्रो हुने र लामो आयु बाँच्दा पनि स्वस्थ रहन सक्थे । तसर्थ युवाहरुलाई बाहिरका खानेकुरा सकेसम्म कम सेवन गर्नु उपयुक्त हुने आयुर्वेद विज्ञको भनाइ छ ।

बिहान खाली पेटमा खानुहोस् यी चिजहरु

हेमियोप्याथिक चिकित्सकहरुका अनुसार धेरै चिल्लो खानेकुरा दिनहुँ खाँदा स्वास्थ्य कमजोर हुने भएकाले बाहिर बनेको खानेकुरा प्रयोग गर्न नहुने बताउछन् । तसर्थ स्वस्थ रहन हरेक दिन बिहान उठ्ने बित्तिकै लसुनको एक वा दुई वा तीन वटा मनतातो पानीसँग खान सुझाव दिन्छन् । जसले गर्दा कोलेस्ट्रॉलको कुनै साइड इफेक्ट हुँदैन । यसका अलावा हरेक दिन नियमित व्यायाम गर्नु पनि स्वास्थ्यको लागि धेरै महत्त्वपूर्ण छ । रोग प्रतिरोधात्मक क्षमता पनि बढ्नेछ,

राम्रो स्वास्थ्यका लागि मानिसले दिनहुँ खाना खाइसकेपछि गुड र चनाको नियमित सेवन गर्नुपर्ने । राम्रो स्वास्थ्यका लागि गुड र चनाको प्रयोगले पेटसम्बन्धी समस्या निको हुने र व्यक्तिको पाचन प्रणाली स्वस्थ रहने गर्दछ । यति मात्र होइन, खानापछि गुड र चना खाँदा तौल पनि कम हुन्छ । गाईको दूधमा चिनी मिसाएर पिउनाले रक्तअल्पता नहुने, ब्लोटिंग नहुनुको साथै रोग प्रतिरोधात्मक क्षमता पनि बढ्ने आयुर्वेद चिकित्सकहरुको सुझाव छ ।

थिमि टाइम्स साप्ताहिक

– छिमेकी तथा आफ्ना साथीभाइको निन्दा गर्ने बानी परापूर्व कालबाटै मानिसको मनोरंजनको विषय बन्दै आएको छ ।

- प्रेमचन्द

वर्ष १७ अङ्क ३० नै.सं. ११४४ २०८० चैत्र ०७ बुधबार
20 Mar. 2024 Wednesday

सम्पादकीय

दलका नेता कानुनी दायरा आउँद

अहिले देशका हरेक क्षेत्रमा सुनको चर्चा चलिएको छ। हुन त यो देशमा राजनीतिक रुपमै काण्डहरु हुने गरिएको संचारमाध्यम र स्वयं राजनीतिक दलकै नेताहरुबाट समेत आउने गरिएको छ। तर समाटिने बेलामा भने सुन बोक्ने भरियाहरुलाई समातेर ठूला माछालाई उन्मुक्ति दिने कार्य राज्यस्तरबाटै हुने गरेको छ। यही मेसोमा सुनको अवैध पैठारी (तस्करी) नियन्त्रणसम्बन्धी जाँचबुझ आयोगको प्रतिवेदन गुहमन्त्रीलाई बुझाइ सकेको छ। तर आधिकारिकरूपमा यसको सार्वजनिक भएको छैन तर चुहाइएका सूचनাকै भरमा पनि भन्न सकिन्छ (सुन तस्करीमा संलग्नहरुको प्रभाव र पहुँच निकै वलियो र व्यापक रहेछ। यसैले गुहमन्त्री रवि लामिछानेका लागि प्रतिवेदन यथार्थमै कार्यान्वयन गर्नु निकै चुनौतीपूर्ण हुने देखिन्छ।

त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल नाकाबाट तस्करी गरिएको ६०.७१६ किलो र इलेक्ट्रिक चुरोट (भेप)मा लुकाएर तस्करी गरिएको ९.५ किलो सुनको अनुसन्धानमा बदमासी गरिएको भन्दै संसदमै प्रश्न उठेपछि १४ असोजमा आयोग गठन गर्ने निर्णय गरेको थियो। आयोगले गत बिहीवार बुझाएको प्रतिवेदन गृहमन्त्रीले प्रधानमन्त्रीलाई हस्तान्तरण गरिसकेका छन्।

अहिलेसम्म सुन तस्करीमा ‘भरिया’ मात्र समातिने वा सजाय पाउनेगरेका छन्। राज्यका उच्च पदाधिकारीकै संरक्षण र सहयोगमा सञ्चालित तस्करी सञ्जालका हर्ताकर्ताहरुसम्म कारवाही गर्नेहरुको पहुँच पुग्न सकेको छैन। पछिल्लोपटक नेपाल प्रहरीको केन्द्रीय अनुसन्धान ब्युरो (सीआईबी) ले गरेको छानबिनले पनि ‘ठूला माछा’ नछुने नीति नै अपनाएको थियो। सायद, यही कारणले जाँचबुझ आयोगले प्रतिवेदनमै प्रहरी र गृह मन्त्रालयका अधिकारीहरुलाई समेत कारवाहीको सिफारिस गरेको हो।

कर्मचारीलाई ‘विभागीय कारवाही’ गर्न सजिलै हुन्छ। विभागीय कारवाहीका नाममा सरुवा गरिदिए पुग्छ। एकाध राजनीतिक नेताको स्वार्थ जोडिए पनि कर्मचारीलाई कारवाही गरेकै भरमा सरकार सङ्कटमा पर्दैन। तर, सुन तस्करीका मूल नाइके पहिल्याउन र कारवाही गर्न भने निकै मुस्किल हुनेछ। कारण, सत्ताको साँचो उनीहरुसँगै रहेको जो हुन्छ।

जाँचबुझ आयोगको प्रतिवेदनको हवाला दिएर सार्वजनिक गरिएका समाचारमा सत्ताको नेतृत्व गर्ने नेकपा (माओवादी केन्द्र) का प्रभावशाली नेताहरुको नामसमेत उल्लेख भएको छ। माओवादी केन्द्रका तत्कालीन नेता तथा पूर्वउपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुनका छोरा र सल्लाहकारसमेत सुन तस्करीमा संलग्न रहेको भन्दै पक्राउ परेका छन्। त्यस्तै अर्का प्रभावशाली नेता पूर्वसभामुख तथा सांसद कृष्णबहादुर महरा पनि पक्राउ परिसकेका छन्। यसरी ठूला भनिएका दलका नेताहरु कानुनी दायरामा पर्दै गएको छ।

यसमा अझ पनि अरु ठूला नेताहरुको संलग्नता खुन्दै जाने आकलन आम नागरिकको रहेको छ। तर विगतमा पनि देशमा भएका विविध अनियमिता र बेथितिको छानबिनको लागि आयोगको गठन भएको थियो। तर आयोगबाट बनाइएका प्रतिवेदन मन्त्रालयको कुनै कुनामा थन्कने गरेका छन्। तर हाल देखिएको जनदबावका कारण सरकार सामु नेताहरुलाई कानुनको दायरामा ल्याउनु पर्ने बाध्यता रहेको छ।

यही क्रममा सहकारी ठगी प्रकरणमा बहालवाला गृहमन्त्री लामिछाने विरुद्ध पनि जाँचबुझ आयोग गठन गर्न कांग्रेसले दवाव दिइरहेको छ। यसरी देशमा एक पछि अर्को अनियमितताको घटना सार्वजनिक हुने तर कारवाही गर्ने क्रममा भने ती घटना दवाउनकै लागि पनि नयाँ स्टण्ड खडा गरेर ठूलो माछा फुत्काउने परिपाटी रहेको छ। तर यसपटक समातिएका ‘ठूला माछा’ को के होला आश गरौं तर भर नपर्दा पनि होला कि !

● चेतन अधिकारी

हिजोआज बसाइँसराइले गाउँ रितिएका, सहर भरिएका, हिमाल पहाड विराना बनेका, तराईमा घनाबस्ती बसेका विषयहरू जताततै सुन्न र हेर्न पाइन्छ। मानिस किन यसरी चलायमान भएका हुन् ? उनीहरूलाई के नपुगेर बसिरहेको ठाउँबाट हिँडेका हुन् वा के पाइन्छ भनेर नयाँ नयाँ ठाउँ खोज्दै भौतारिएका हुन् ? यस्ता प्रश्नहरूलाई यतिबेला मञ्चको अवस्था हेरी फरक फरक तरिकाले प्रस्तुत गरिने गरेको छ। पहिला पहिला सुनिने जन्मदर घटाऔँ, दुई मात्र सन्तान जन्माऔँ भन्ने नारा सुनिन छाडेका छन्। सुनिन्छन् त केवल मानिस उता सरे, यता सरे। यताको गाउँ रित्तियो, उताको सहर भरियो मात्र। सरसर्ती हेरौँ नेपालीहरू कसरी बसाइँसराइको परम्परागत मार्ग पछ्याउँदै हिमाल पहाडबाट ओरालो भरिरहेका छन्।

प्रजातन्त्र, पञ्चायत हुँदै गणतन्त्रसम्मका दृश्य

राणाशासन अन्त्य भएर नेपालमा प्रजातन्त्रको उदय भइसकेपछिको पहिलो जनगणना अर्थात् जनगणनाको पाँचौँ शृङ्खला २००९/११ सालको जनगणनामा नेपालको हिमाल र पहाडी भूभागमा कूल जनसङ्ख्याको ६४.८ र तराईमा ३५.२ प्रतिशत मानिसहरू बस्थे। प्रजातन्त्रलाई राजा महेन्द्रले जफत गरेर पञ्चायती व्यवस्था सुरु गरेको अर्को वर्ष गरिएको २०१८ सालको जनगणनामा हिमाल र पहाडमा बस्ने जनसङ्ख्या घटेर तराईमा बस्ने जनसङ्ख्या बढ्न थाल्यो। यसअनुसार हिमाल र पहाडमा ६३.६ र तराईमा ३६.४ प्रतिशत मानिस बसोबास गरेको देखिन्छ।

विसं २०२८ देखि हिमाल र पहाडको जनसङ्ख्यालाई अलगअलग रूपमा प्रस्तुत गर्न थालियो। यसअनुसार पहाडमा कूल जनसङ्ख्याको आधाभन्दा बढी मानिसको बसोबास देखिन्छ। त्यसबेला ५२.६ प्रतिशत मानिस पहाडी भूगोलमा बसेका थिए। तराईमा ३७.६ प्रतिशत मानिसको बसोबास थियो। २०३८ सालको जनगणनाले पहाडी क्षेत्रलाई पहिलोपटक अल्पमतमा रहेको देखायो। यसबेला पहाडको जनसङ्ख्या अघिल्लो दशकमा भन्दा करिब छ प्रतिशत घटेर ४७.७ प्रतिशतमा सीमित हुनपुग्यो। यसको ठीक विपरीत तराईको जनसङ्ख्याको हिस्सा अघिल्लो दशकभन्दा छ प्रतिशत नै बढ्यो। अर्थात् २०३८ को दशकमा नेपालको तराई क्षेत्रमा ४३.६ प्रतिशत मानिस बसोबास गर्न थाले। यो दशकमा हिमाली क्षेत्रको जनसङ्ख्या पनि उसैगरी ओरालो लाग्ने क्रममा देखियो। अघिल्लो दशकमा ९.९ प्रतिशत जनसङ्ख्या ओगटेको यो भूगोलमा ८.७ प्रतिशत मात्र मानिस देखिए।

प्रजातन्त्रको पुनःस्थापनापछि पनि अवस्था उस्तै नेपालमा बहुदलीय व्यवस्थाको पुनःस्थापनापछि अर्थात् २०४८ जेठ-असारमा नयाँ जनगणना भयो। यसले

पनि जनसङ्ख्या वितरणको पुरानो प्रवृत्ति अर्थात् तराई उन्मुख जनसङ्ख्याको वृद्धिदर उच्च नै देखायो। पहाडको हिस्सा घट्दै गएको तस्विर यसले सार्वजनिक गर्यो। २०४८ सालमा पहिलोपटक तराईमा पहाडमा भन्दा बढी जनसङ्ख्या देखियो। यो वर्ष पहाडमा जनसङ्ख्याको ४५.५ प्रतिशत र तराईमा ४६.७ प्रतिशत जनसङ्ख्याको बसोबास देखियो। माओवादीको सशस्त्र द्वन्द्वको चरम उत्कर्ष समय अर्थात् २०५८ सालमा भएको जनगणनामा पहाडको जनसङ्ख्याको हिस्सा घटेर ४४.३ प्रतिशतमा झर्‍यो भने तराईको ४८.४ मा पुग्यो।

यसै वर्षदेखि पहाडका केही जिल्ला अव ऋणात्मक वृद्धिदरतर्फ जाँदै छन् भन्ने सङ्केत मिलिसकेको थियो। देशको औसत जनसङ्ख्या वृद्धिदर २.२५ प्रतिशत भएको यो समयमा तेह्रथुम, खोटाङ, पर्वतजस्ता जिल्लाको जनसङ्ख्या वृद्धिदर एक प्रतिशतभन्दा न्यून देखियो।

गणतन्त्र स्थापनापछि झन् ठूलो लर्को

नेपालमा गणतन्त्र आइसकेपछि पहिलोपटक २०६८ सालमा जनगणना भयो। नेपालमा जनगणना सुरु भएको एक शताब्दी पुगेको अवसरमा यो जनगणना भएको थियो। यस जनगणना हिमाली र पहाडी क्षेत्रका लागि सुखद देखिएन। यस पटक एकैचोटी २७ वटा जिल्लाको जनसङ्ख्या वृद्धिदर ऋणात्मक देखियो। यसरी जनसङ्ख्या क्षति व्यहोर्ने जिल्लाहरू मध्यपहाडी क्षेत्रका धेरै थिए। यसपटक पूर्वमा पूर्वका जिल्लामा ठूलो मात्रामा जनसङ्ख्या कमी भएको देखियो।

यस जनगणनामा तराईमा पहिलोपटक नेपालको आधाभन्दा बढी जनसङ्ख्या रहेको तथ्याङ्क सार्वजनिक भयो। यहाँ पहाडमा ४३ प्रतिशत जनसङ्ख्या हुँदा तराईमा ५०.३ प्रतिशत जनसङ्ख्या देखियो। यो तथ्याङ्कले एकैचोटी दुईवटा प्रश्न जन्मायो। राजतन्त्रको अन्त्यसँगै मानिस राजनीतिक अधिकार पाए। नेपालीको स्वतन्त्रताको सीमा पनि बढ्यो। यसमा खुसी हुनुपर्ने कारण पनि थियो। तर किन मानिस पहाडी र हिमाली क्षेत्रको परम्परागत थातथलोलाई छोडेर नयाँ गन्तव्यतिर लागेका हुन् ? अर्कोतिर तराईको उर्वर भूमिमा मानिसहरूको चाप बढ्दै गएपछि त्यहाँको अन्न भण्डारमा घरैघर हुने भए।

पहाडमा मानिस नबसेर खेतबारी बाँफा भए। यसले खाद्यान्नको परनिर्भरतालाई थप मलजल हुने स्थिति देखियो। दोस्रो यही रितले मानिसहरूले पहाडबाट बसाइँ सँदै तराईतिर झर्ने हो भने पहाडको भविष्य के हुन्छ ? हिजो कुनै बेला औलो र जङ्गली जनावरका कारणले तराई क्षेत्र बस्न अयोग्य भए जस्तै मानिसहरू छोड्दै गएपछि जङ्गल र जङ्गली जनावरको बिगबिगीका कारणले मानिस बस्न योग्य होला त ? यसै समयदेखि पहाडमा बाँदर आतङ्कका समाचारहरू आउन थाले। यो विषय अहिले संसदा पनि पटकपटक उठ्ने गरेको छ।

विसं २०७८ मा नेपालले सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र अवलम्बन गरेपछि पहिलो जनगणना थियो। यसले जनसङ्ख्या वितरणको भौगोलिक परिवेशलाई झनै विकराल देखायो। यसपटक तराईको जनसङ्ख्याको हिस्सा बढेर ५३.६१ देखायो भने पहाडको घटेर ४०.३१ मा सीमित भयो। त्यति मात्र होइन, अघिल्लो दशकमा ऋणात्मक जनसङ्ख्या यस दशकमा हिमाल र पहाडका अरू सातवटा जिल्ला थपिएर ३४ वटा जिल्लाको जनसङ्ख्या ऋणात्मक वृद्धितर्फ गए।

अघिल्लो दशकमा धौलागिरि पूर्वको पहाडले भोगेको जनसङ्ख्या क्षति यस पटक लुम्बिनीका रोल्पा, रुकुम र कर्णालीका जाजरकोटवाहेक सुदूरपश्चिम पहाडसम्म नै यो प्रवृत्ति फैलियो। अघिल्लो दशकमा दुई लाख ६१ हजार सात सय ७० जनसङ्ख्या र १.५० प्रतिशत वार्षिक जनसङ्ख्या वृद्धिदर भएको दैलेख २०७८ मा आइपुग्दा दुई लाख ५२ हजार तीन सय १३ जनसङ्ख्या र ०.३५ प्रतिशतको वृद्धिदरमा झर्‍यो। २०६८ को दशकसम्म बाह्र्य बसाइँसराइको रोगले नछोएको सुदूरपश्चिम पहाड २०७८ सालमा आइपुग्दा यही रोगबाट आक्रान्त भयो। त्यसबेलाको पहाडी क्षेत्रको गुल्जार कस्तो थियो भन्ने कुरा डोटी जिल्लाको एउटा तथ्याङ्कबाट अनुमान लगाउन सकिन्छ। त्यहाँ २०५८ सालमा दुई लाख सात हजार ६६ जनसङ्ख्या थियो भने जनसङ्ख्या वृद्धिदर २.२ प्रतिशत थियो। २०६८ सालमा यो जनसङ्ख्या दुई लाख ११ हजार सात सय ४६ पुग्यो भने जनसङ्ख्या वृद्धिदर ०.२२ प्रतिशतमा सीमित भयो। २०७८ सालमा त यो जनसङ्ख्या घटेर दुई लाख ४२ हजार एक सय ५७ मात्र भएन वृद्धिदर पनि घटेर -०.३२ प्रतिशतमा झर्‍यो।

मानिस किन बसाइँ सर्छ ? मानिस किन बसाइँ सर्छ भन्ने सम्बन्धमा विभिन्न मत पाइन्छन्। जर्मनका भूगोलविद् वाल्टर क्रिस्लरले सन् १९३३ मा ‘सेन्टर प्लेस थ्योरी’ प्रतिपादन गरेका थिए। उनको यो सिद्धान्तमा सहर र गाउँको सम्बन्ध उल्लेख गरिएको थियो। जहाँ सहरले रोजगारी दिन्थ्यो। आर्थिक गतिविधिहरूलाई बढावा दिन्थ्यो। त्यस वरपरका गाउँहरूले यसको फाइदा लिन्ये। गाउँ सहरको सम्बन्ध षड्कोण जस्तो हुन्थ्यो। हरेक कोणले गाउँलाई सहरीकरण हुन प्रेरित गरिरहेको हुन्थ्यो। समयक्रममा ती गाउँहरू फेरि सहरमा रूपान्तरण हुन्थे र त्यसभन्दा टाढाका अरु गाउँहरूलाई सहरी सुविधा दिन्थे। यो क्रम लम्बिँदै जान्थ्यो। अनि अर्धसहरी क्षेत्रहरू सहरी क्षेत्रमा परिणत हुन्थे।

सहरी योजना निर्माणमा संसारभरि नै प्रचलित यो सिद्धान्तले पनि हाम्रा हिमाली र पहाडी गाउँहरूलाई समेट्न नसकेको देखिन्छ। किनकि यी क्षेत्रमा निर्माण भएका हिजोका जिल्ला सदरमुकामका सहर आफैँ रोजगारी र अवसर नपाएर पलायन भइरहेका छन्।

सङ्घीयताको जगका रूपमा रहेका पालिका केन्द्रमा सानासाना सहरी स्वरूपमा बजार बढ्लान्, तिनले सानोतिनो रोजगारी उपलब्ध गराउलान् भन्ने धेरैलाई लागेको थियो। स्थानीय तहको संरचना निर्माण भएको आठ वर्ष बितिसक्दा पनि मानिसले अपेक्षित परिणाम पाउन सकेनन्। फलतः मानिस आफ्ना आवश्यकताको खोजीमा गाउँ छोड्दै ठूला सहरतिर पसे। सहरले पनि थेग्न नसकेपछि विदेशतिर अस्थायी र स्थायी रूपमा बसाइँ सँदैछन्।

बसाइँ सर्न मानिसलाई सहज छैन। यसले आफ्नो पुर्ख्यौली थलो छोडेर हिँडेको छ। उसका अनुभव सुन्ने हो भन्ने बसाइँ सर्न कति कठिन छ भन्ने अनुमान लगाउन सकिन्छ। पुस्तौँदेखि बसिरहेका छरछिमेकी, पशुचौपायादेखि ढुङ्गामाटोसम्मको माया मानिसले अनुभूत गर्दछ। मानवीय संवेदनायुक्त यो परिवेशलाई चिरेर पराइ ठाउँमा बसाइँ सर्नु आफैँमा साहस र जोखिमको भारी बोक्नु हो तर हरेक चुनौतीसँगै अवसर देख्ने मानवीय स्वभावले मानिसलाई सधैं माटोसँगको भावनात्मक माया गाँसेर मात्र बसिरहन दिँदैन। त्यसैले उनीहरूले थप स्रोत साधन, शिक्षा, स्वास्थ्य रोजगारी र आफ्ना सन्तानको सुन्दर भविष्यका निम्ति पुर्ख्यौली थलो छोड्छन्। यो मानवीय स्वभावलाई रोक्न खोज्नु खोला थुन्नु जस्तै हो। जनसङ्ख्या परिवर्तनका तीन तत्वमध्ये बसाइँसराइ यस्तो तत्व हो, जसले दुवैतिरको जनसङ्ख्यालाई असर गरेको हुन्छ। व्यक्ति जहाँबाट बसाइँ सर्नेको हो (उद्गम स्थान), त्यसले त्यहाँको जनसङ्ख्या घटाउन मद्दत गरेको हुन्छ भने बसाइँ सर्नेर जहाँ जाने हो (गन्तव्य स्थान) त्यहाँको जनसङ्ख्या बढाउन मद्दत गर्दछ।

बसाइँसराइको लहरो बाहिरसम्मै बसाइँराइको लहरो देशभित्र मात्र होइन, देश बाहिरसम्म लहरिएको छ। देशका कुनाकाप्चासम्म सडक सञ्जालको विस्तार हुँदै जाँदा र विश्वका विभिन्न देश हवाई मार्गमार्फत जोडिँदा पुर्ख्यौली थलोहरू विराना हुँदै गएका हुन्। मानिसहरू नयाँ नयाँ अवसरको खोजीमा नयाँ नयाँ ठाउँमा गएर बसोबास गरिरहेका छन्। बसाइँसराइको यो प्रवृत्तिले समाजमा र देशमा पर्नसक्ने र परिरहेका असर र प्रभावप्रति भने सरकार जानकार हुनुपर्दछ।

मानिसको चहलपहलअनुसार नै विकासका ढाँचाहरू बदलिनु पर्दछ। देशका नागरिक जता गए पनि यसलाई दिने सुविधा पनि त्यतै केन्द्रित गर्नुपर्दछ। गाउँठाउँमा अल्पमतमा बसेका मानिसहरूलाई पनि राज्यले सुविधा दिनै पर्दछ तर उनीहरूलाई एकीकृत वस्तीमार्फत एक ठाउँ जुटाएर सहजै विकासका पूर्वाधार पुर्याउनतर्फ सरकारले सोच्ने बेला भएको छ।

(लेखक जनसङ्ख्या विषयमा अभिरूचि राख्ने पत्रकार हुनुहुन्छ) इकागजबाट

प्लास्टिक प्राणी जगतको लागि खतरनाक

सत्यराम कासिछ्वा

मानव मात्र यस्तो प्राणी हो, जसले आफ्नो बुद्धि विवेक तथा चेतनाको प्रयोगबाट प्राणी जगतमा सर्वोत्कृष्ट भएका हुन् । यहीं सर्वोत्कृष्टताको परिणाम पृथ्वी लगायत विश्व ब्रम्हाण्डका लाखौं असंख्य जीवजन्तु वनस्पति मध्ये मानिस तिनीहरूलाई आफ्नो अधिनमा राखी आफ्नो जीवनको अस्तित्वलाई सहज बनाउन उद्यत छ । जसलाई हिजोआज मानिसहरु स्वाभाविक मान्दै आएको छ ।

मानिसको चेतना बुद्धि विवेकको कारण आफ्नो दैनिक जीवन सहज बनाउन सर्वप्रथम पोलिमरको आविष्कार सन् १८६९मा जोन हाइटबाट भएको हो भने सन् १९५० मा स्टेन गुस्ताफ थुलिन नामक स्वीडेनका इन्जिनियरले सर्वप्रथम प्लास्टिक वा भोलाको आविष्कार तथा उत्पादन गरेका थिए ।

कम खर्चबाट उत्पादन भएर आफ्नो तौल भन्दा हजारौं गुणा भार उठाउन सक्ने पोलिथिन व्याग र भोलाको दुरुपयोग भएको छ भने ४ प्रतिशत मात्रै त्यस्ता प्लास्टिकको पुनः प्रयोग गर्न सकिन्छ ।

विद्युतीय उपकरण, खानेकुरा प्याकिङ, मानिसको आधुनिक जीवनशैली, विश्व व्यापार बजारमा सहज र भरपर्दो साधनको रूपमा प्लास्टिकको प्रयोग बढ्दै गएको छ । बालबच्चाको खेलौना, अस्पतालका सिरिन्ज

तथा औषधी, रेल रक्रेट जस्ता विभिन्न प्रकारका सवारीसाधन, दैनिक प्रयोगमा आउने विभिन्न किसिमका सामान तथा औद्योगिक औजार एवम् सामानहरुको प्याकिङ लगायत अन्तरिक्षसम्म प्लास्टिक कै प्रयोग भएको छ । यसले आजको वर्तमान विश्वको युगलाई प्लास्टिकको युगको रूपमा लिनुपर्ने बाध्यता सृजना भएको छ ।

मानव सभ्यता विकासको क्रममा १९औं शताब्दीको अन्त्यसम्ममा मानिसको घरपरिवारबाट निस्केका प्रकारका दुर्गन्धित फोहोरहरु माटोमा मिल्दथ्यो । तर यसले मानव स्वास्थ्यलाई कुनै प्रकारको हानी नोक्सानी पुर्याएको हुँदैन । अझ भन्नुपर्दा नेपाली समाजमा विभिन्न भाषाभाषी तथा जातजातिका मानिसहरुको आफ्नो सामाजिक संस्कार चाडपर्वहरुमा प्रयोग गरिएका वस्तुहरु एकपटक प्रयोग गरेपछि त्यसलाई जथाभावी फ्याक्दैनु तर निश्चित ठाउँमा थुपारेर त्यसलाई खेतबारीमा मलको रूपमा प्रयोग गर्ने संस्कृति थियो ।

प्लास्टिकको अत्यधिक प्रयोगबाट महासागर तथा नदीको पानीमा बस्ने जलचरहरुको आन्द्रामा पुगी जीवनचक्र समेत प्रभावित भई मानव जीवनलाई समेत खतरा हुँदै आएको छ । त्यस्तै जमिनमा रहेका विरुवाहरुको जरामा नराम्रोसँग असर पर्दा उत्पादनमा कमी भई समग्र

प्राणीहरुको अस्तित्वलाई प्रभावित भएको छ । साथै प्लास्टिकजन्य वस्तु जलाउँदा कार्बनडाइअक्साइड, कार्बनमनोअक्साइड तथा क्लोरोफ्लोरो कार्बन सहित हावा एवम् ग्यास तथा रसायनको उत्पादनले समग्र प्राणी जगतको स्वास्थ्यलाई नकारात्मक प्रभाव पारेको हुन्छ ।

प्लास्टिक निर्माणमा एलिथिन अक्साइड, जायालिन, बोन्जिन जस्ता खतरनाक रसायनको अत्यधिक प्रयोगले निस्कने हानिकारक पदार्थहरुको व्यवस्थापन गर्न चुनौति बन्दै गएको छ । साथै विश्वको कच्चा तेलको ६ प्रतिशत नै प्लास्टिक उत्पादनमा प्रयोग भइरहँदा सन् २०५० सम्ममा २० प्रतिशत पुग्ने अनुमान गरिएको छ । हालसम्ममा उत्पादित ९ अरब भन्दा बढी टन प्लास्टिकले पृथ्वीलाई ७ चोटि बेन सकिने अवस्था छ ।

प्लास्टिकको अत्यधिक प्रयोगले हामीले प्रयोग गर्ने ८३ प्रतिशत पानीमा प्लास्टिकका अति विशाल शुष्क कण हुँदा स्नायु सम्बन्धी र हर्मोनमा परिवर्तन भएर डाइबेटीज र थाइराइडमा समस्या ल्याउँदछ । प्लास्टिक माटो र पानीमा समेत मिश्रण नहुने हुँदा प्लास्टिकजन्य फोहोरको व्यवस्थापनमा ठूलो समस्या छ । अति कम मात्रै प्लास्टिकको पुनः प्रयोग गर्न सकिने भएतापनि आर्थिक रूपले थप भन्नुठिलो छ ।

मानव जीवनको हरेक क्षेत्रमा प्लास्टिकको प्रयोग प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष भइरहँदा पूर्ण रूपमा निषेध गर्न असम्भव छ, तर बुद्धिमतापूर्वक प्लास्टिकका सामग्रीहरु बहिस्कार गरेर व्यवस्थापन गर्न सकिन्छ । एकचोटि मात्र प्रयोग हुने ४० माइक्रोन भन्दा कमका प्लास्टिकका सामानहरुको बन्देज राज्यस्तरबाट गर्नुपर्दछ । साथै मानव समाजले पनि त्यस्ता प्लास्टिकको प्रयोगलाई न्यून गर्दै जानुपर्दछ ।

यसर्थ मानिस लगायत सम्पूर्ण सजीव प्राणीहरुको जीवन अस्तित्वलाई बचाउन प्लास्टिक जन्य पदार्थको प्रयोगलाई न्यूनीकरण गर्नु आजको आवश्यकता हो ।

विनायक स्कूलमा भेषभुषा तथा प्रतिभा प्रस्तुति

भक्तपुर । विनायक शिक्षा निकेतन इ. से. स्कूलको ३५ औं वार्षिक उत्सवका उपलक्ष्यमा कक्षा १, २ र ३ का विद्यार्थीहरुको “ट्रेडिशनल फेशन तथा ट्यालेन्ट शो

२०८०” सम्पन्न भयो । कार्यक्रममा कक्षा १ देखि ३ सम्मका सम्पूर्ण अभिभावक, शुभचिन्तकको उपस्थिति भएको कार्यक्रममा विद्यार्थीहरुले विभिन्न प्रतिभा प्रस्तुत

गरेका थिए । “एक विद्यार्थी, एक सीप” अवधारणाकासाथ आयोजित कार्यक्रममा लगभग १५० विद्यार्थीले आ-आफ्ना सीप प्रस्तुत गरे ।

कार्यक्रममा भेषभुषाको प्रदर्शनी, प्रतिभा प्रस्तुति, नृत्य, गायन र वक्तृत्वकलागायत विविध प्रतिभा प्रस्तुत गरेका थिए । साथै विद्यालयले विभिन्न समयमा आयोजना गरिएका विविध कार्यक्रम तथा अतिरिक्त क्रियाकलापमा प्रथम, द्वितीय र तृतीय भएका विद्यार्थीहरुलाई पुरस्कार वितरण गरिएको थियो ।

कार्यक्रममा बालबालिकाको अन्तरनिहित प्रतिभालाई प्रफुटन गराउनुका साथै आफ्ना

परम्परागत भेषभूषासँग परिचित गराउने उद्देश्यले आयोजना गरेको कार्यक्रममा प्रमुख अतिथिका रूपमा बागमती प्रदेश सभा सदस्य धनेश्वरी प्रजापति थिइन् ।

यमुना प्रजापतिले सहजीकरण गरेको उक्त कार्यक्रममा स्वागत मन्तव्य शिक्षिका सुस्मा प्रजापतिले दिएकी थिइन् । विद्यालयका संस्थापक प्रिन्सिपल श्री सुरेन्द्र विक्रम प्रजापतिको सभापतित्वमा भएको कार्यक्रममा उनले अध्यक्षनरत विद्यार्थीहरुको प्रतिभा प्रस्फुटनका निमित्त विद्यालयले यस्तै नविनतम कार्यक्रमको आयोजना गर्दै जाने प्रतिवद्धता व्यक्त गरे ।

गोल्डेन फ्यूचर एकेडेमीमा दीक्षान्त समारोह सम्पन्न

भक्तपुर । मध्यपुर थिमिको सिन्टिटारस्थित गोल्डेन फ्यूचर एकेडेमीले ११ औं अभिभावक दिवस तथा दिक्षान्त समारोहको आयोजना गरेको छ । ‘एक्सप्लोर, लर्न र ग्रो’ को अवधारणा अनुसार सञ्चालन भइरहेको उक्त विद्यालयले गरिरहेका शैक्षिक अभ्यास, बालबालिकाहरुको सर्वाङ्गीण विकासका लागि तयार गरेको शैक्षिक वातावरणबारे जानकारी दिनका लागि उक्त कार्यक्रम गरिएको

विद्यालयले जनाएको छ ।

कार्यक्रमको उद्घाटन प्रमुख अतिथि मथिनपाका नगर उपप्रमुख विजयकृष्ण श्रेष्ठले गरेका थिए । त्यसैगरी विशेष अतिथिमा वडा नं. ९ का वडाअध्यक्ष सानुकाजी राजवाहक रहेको कार्यक्रममा विद्यालयका छात्रछात्राहरुले विभिन्न नाच, गीत, नृत्य र नाटकहरुको समेत प्रदर्शन गरेको थियो । त्यस्तै कार्यक्रममा स्कूलका विद्यार्थीहरुले आत्मरक्षाको लागि

खेलिने खेल करैंतेको पनि प्रदर्शन गरेको थियो ।

विद्यालयका विद्यार्थीहरुलाई दीक्षित गर्नुका साथै विदाईमा सम्मान पनि गरिएको कार्यक्रममा अतिरिक्त क्रियाकलापमा उत्कृष्ट छात्रछात्राहरुलाई पदक तथा प्रमाणपत्र वितरण गरिएको थियो । यसैगरी विद्यालयले स्टुडेन्ट अफ द एअर र टिचर अफ द एअरलाई पनि सम्मान गर्नुका साथै नृत्य निर्देशक रविना बके र उसु शिक्षक सुमी श्रेष्ठलगायतका शिक्षक, कर्मचारीलाई पनि कदरपत्रद्वारा सम्मान गरिएको थियो ।

विद्यालयकी प्रिन्सिपल भक्तलक्ष्मी थापाश्रेष्ठले विद्यालयको शैक्षिक तथा भौतिक वातावरणका बारेमा जानकारी दिनका साथै अभिभावकहरु आपसी भेटघाट र अन्तरक्रियाको लागि सो कार्यक्रम गरिएको बताइन् । एक फरक सोच र बाल मनोविज्ञानमा आधारित भइ सञ्चालनरत सो विद्यालय पछिल्लो समयमा अभिभावकको आकर्षण बढेको छ । कार्यक्रममा पनि अभिभावकको वाक्लो सहभागिता रहेको थियो । कार्यक्रमको सहजीकरण निशाना

राजधानीमा गणित शिक्षा सम्बन्धी प्रदर्शनी र सम्मेलन

काठमाडौं । गणितलाई कला, सिर्जनाको माध्यमबाट मनोरञ्जनात्मक रूपमा सिकने र सिकाउने अवसरको लागि राजधानीमा गणितसँग सम्बन्धित दुईदिने सिर्जनात्मक प्रदर्शनी र कार्यशाला सुरु भएको छ ।

बुढानीलकण्ठस्थित इम्पेरियल वर्ल्ड स्कूलले अन्तर्राष्ट्रिय गणित दिवसको अवसर पारेर अध्ययन/अध्यापनमा गाह्रो विषयको रूपमा लिइने गणितलाई सरल र सहज रूपमा कला सिर्जनाको माध्यमबाट बुझाउन प्रदर्शनीको आयोजना गरेको हो ।

नेपालका लागि इजरायलका राजदुत हनान गोडेरले उद्घाटन गर्नुभएको प्रदर्शनीमा विद्यार्थीहरुले कागज, काठ, ढुङ्गा, माटो, अन्न, फूलपातलगायतका प्राकृतिक रूपमा उपलब्ध सामग्री र विभिन्न रङ्गको माध्यमबाट बनाइएका चित्र र स्टलहरू राखिएका छन् ।

स्कूलका संस्थापक/निर्देशक कुमार कार्कीले गत वर्षदेखि गणितलाई सरल र चाखलाग्दो मनोरञ्जनात्मक गतिविधि, चित्र, फोटो र पजलको अभ्यासबाट सिकाउने लक्ष्यका साथ स्कूल परिसरमा घाम-पानीले नविग्रने सामग्रीको प्रयोग गरेर “गणित पार्क” बनाएको जानकारी दिए । साथै गणित विषय गाह्रो हुन्छ, भन्ने आमधारणामा परिवर्तन ल्याउन सकिने विश्वाससहित आयोजित प्रदर्शनीको अवलोकन/भ्रमणका लागि बुढानिलकण्ठ नगरपालिकालगायतका नीजि र सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थी/शिक्षकलाई आमन्त्रण गरिएको स्कूलले जनाएको छ ।

प्रदर्शनीको दोस्रो दिन भने गणित विज्ञ र गणितका शिक्षक, अभिभावक, विद्यार्थीबीच कार्यशालाको आयोजना गरिएको छ । प्रधानाध्यापक जुनिता कार्कीले सो स्कूलमा अध्ययनरत कक्षा १ देखि १० सम्मका विद्यार्थीहरुले गणितलाई सुत्र र विभिन्न विस्वात्मक अभ्याससहित सिकने क्रममा तयार भएका सिर्जनात्मक सामग्री नै प्रदर्शनीको प्रमुख आकर्षण भएको बताए ।

उनले गणित सम्मेलनले विद्यालय शिक्षामा प्रभावकारी सिकाई र गणितको महत्व उजागर गर्न महत्तमिले विश्वास व्यक्त गर्दै हालसम्म सुत्रको माध्यमबाट सिकाउने गणित विषयलाई कला/सिर्जनासँग जोड्दै मनोरञ्जनात्मक माध्यमबाट पनि सिकाउन सकिने उदाहरण प्रस्तुत गरिएको बताए ।

काठमाडौं विश्वविद्यालयका सह-प्राध्यापक विनोद पन्तले गणित विषय दैनिक जीवनमा सधैं उपयोगमा आउने र सिकने रहर भए असम्भव विषय नभएको बताए ।

डोनाल्ड ट्रम्पले गाली गर्दा

फेसबुकले गुमायो ६० अर्ब डलर

काठमाडौं । सोसल मिडिया प्लेटफर्म फेसबुक पुनः एकपटक अमेरिकी पूर्व राष्ट्रपति डोनाल्ड ट्रम्पको निशानामा परेको छ । र, यसले वालस्ट्रिटका कतिपय लगानीकर्तालाई त्रसित बनाइदिएको छ । फेसबुकको मातृ कम्पनी मेटा पछिल्ला दिनहरुमा शेयर बजारमा निकै सफल कम्पनीको रूपमा रहँदै आएको थियो । तर सिएनबीसीसँगको कुराकानीमा ट्रम्पले फेसबुकलाई जनताको शत्रु भनेपछि मेटाको शेयर मूल्यमा सोमबार ४ प्रतिशतले गिरावट आएको हो ।

यसअघि शुक्रबार ट्रम्पले आफ्नो सोसल मिडिया प्लेटफर्म ट्रथ सोसलमा फेसबुकलाई जनताको वास्तविक शत्रु भन्दै पोस्ट गरेपछि मेटाको शेयर थप १.२ प्रतिशतले घटेको थियो । बिहीबार वेलुकीबाट ट्रम्पले सुरु गरेको आक्रमणपश्चात् फेसबुकको बजार पुँजीकरण ६० अर्ब डलर भन्दा धेरैले घटेको छ ।

विश्लेषकहरुका अनुसार मेटाको शेयर मूल्य घटनुको एकमात्र कारण अमेरिकाका पूर्व राष्ट्रपति तथा सम्भावित भावी राष्ट्रपति समेत रहेका डोनाल्ड ट्रम्पको फेसबुक विरोधी अभिव्यक्ति नै हो ।

डिए डेडिभसनका विश्लेषक गिल लुरिया भन्छन्, ‘यो सम्पूर्ण रूपमा पूर्व राष्ट्रपति डोनाल्ड ट्रम्पको टिप्पणीकै असर हो । फेसबुक राजनीतिक विवादमा घिसारिने लहरबाट गुज्रिएको छ र यो उसका लागि कहिल्यै पनि सुखद रहेन ।’

तर उता अर्को सोसल मिडिया प्लेटफर्म टिकटकविरुद्ध गतहप्ता ट्रम्पले दिएको अभिव्यक्तिले भने धेरैलाई आश्चर्यमा पारेको थियो । अमेरिकी संसदले टिकटकमाथि बिक्री वा बन्देजको विकल्प सहितको विधेयक पारित गरिरहँदा ट्रम्पले भने टिकटक विरुद्धको आफ्नो पुरानो अडान विपरित अभिव्यक्ति दिएका थिए।

टिकटकमाथिको प्रतिबन्धले उल्टै फेसबुकलाई फाइदा पुराउने उनको तर्क थियो । फेसबुकसँग उनको पुरानो दुस्मनी रहेको छ ।

सिएनबिसीलाई दिएको अन्तरवार्तामा ट्रम्पले भनेका छन्, ‘टिकटकको अनुपस्थिति भनेको फेसबुकलाई ठूलो बनाउनु हो, जुन मैले चाहँदैन । र, मलाई लाग्छ कि फेसबुक भनेको जनताको शत्रु हो र त्यसका लागि धेरै मिडियाहरु पनि जिम्मेवार छन्।’

सन् २०२१ के जनवरी ६ मा ट्रम्पका समर्थकहरुले अमेरिकी संसदमा गरेको दंगापश्चात् फेसबुकले ट्रम्पमाथि २ वर्षको प्रतिबन्ध लगाएको थियो । मेटाले सन् २०२३ को फेब्रुअरीमा मात्रै फेसबुक र इन्स्टाग्राममा ट्रम्पमाथिको प्रतिबन्ध फुकुवा गरेको थियो ।

ट्रम्पले भनेका छन्, ‘मलाई लाग्छ फेसबुक निकै बेइमान छ । यो फेसबुक खासगरी चुनावका बेला हाम्रो देशका लागि निकै नै खराब छ ।’ सीएनएनबाट

हाम्रो सेवाहरु : Silk Print, स्टिकर प्रिन्ट, फोटो फ्लेक्स प्रिन्ट, १० फिट सम्मको फ्लेक्स प्रिन्ट, A3 & A4 size color प्रिन्ट

Remember us for HD Quality print

१० फिट

जिदेव

फ्लेक्स एण्ड स्टिकर प्रिन्ट

मध्यपुर थिमि-८, दुईपोखरी, ईन्द्रयणी मार्ग

सम्पर्क : ८८५११०३५११, ८८८११०३५१८

पुनर्वा : शक्तिार बाहेक अन्य बारहरुमा बिटाल १००० बजेदेखि बेलुका ६:०० बजे सम्म ग्राहकहरुको सेवामा रहनेछ ।

नयाँ.....

नेतृत्वको वर्तमान सरकार ढले प्रदेश मध्यावधिमा धकेलिन्छ, वा फेरि अर्को सरकार निर्माण हुन्छ, भन्नेमा सत्तारूढ र प्रतिपक्षी दल विभाजित छन् । कांग्रेसले संविधानको अन्तिम विकल्प बमोजिमको सरकार भएकाले यही सरकारले प्रदेश सभाको बाँकी कार्यकाल पूरा गर्ने दावी गर्दै आएको छ । कार्की नेतृत्वको सरकार ढले प्रदेश मध्यवाधिमा जाने उसको मत छ ।

तर केन्द्रका सत्तारूढ दलहरू भने कोशीमा आफ्नै नेतृत्वको सरकार बनाउन संवैधानिक अड्चन नरहेको बताउँदै आएका छन् ।

मधेश प्रदेशको नेतृत्व केन्द्रको सत्ता गठबन्धनमा रहँकै दल जनता समाजवादी पार्टी जसपाका सरोजकुमार यादवले गरिरहेका छन् । नयाँ सत्ता समीकरण निर्माणपूर्व नै उनको पद धरापमा परेको थियो । अहिले पनि उनीमाथि पद छाड्न चर्को दबाव छ ।

कांग्रेस-माओवादीसँगको गठबन्धनमा रहँदा जनमतले पनि मुख्यमन्त्री दावी गरेपछि उनी दबाबमा थिए । अहिले बनेको नयाँ गठबन्धनपछि पनि एमालेले मुख्यमन्त्री नलिई नछाड्ने भएपछि यादव भन् चर्को दबाबमा छन् । प्रदेश सभाको ठूलो दल एमालेले आफ्नो नेतृत्वमा नयाँ सरकार गठन गर्ने निर्णय नै गरिसकेको छ । एमाले मधेशका संसदीय दलका नेता सरोजकुमार यादवले मौखिक दावी मात्रै नभएर आफूहरूले निर्णय नै गरेर त्यही अनुसार अधि वढेको बताए ।

‘हामीले मौखिक दावी मात्रै होइन, हाम्रो नेतृत्वमा नयाँ सरकार बन्नुपर्छ, भनेर प्रदेश कमिटी बैठकबाट सर्वसम्मत निर्णय नै गरिसकेका छौं’, उनी भन्छन्, ‘एमालेकै प्रस्तावमा अहिलेका मुख्यमन्त्री भएको हो । विगतमा अर्को गठबन्धन बन्दा पनि उनले नै निरन्तरता पाएको थियो । त्यसकारण अब हाम्रो नेतृत्वमै सरकार बन्नुपर्छ भन्ने हो ।’

जसपा पनि कुनै हालतमा सरकारको नेतृत्वबाट पछि नहट्ने पक्षमा छ । नयाँ गठबन्धनमा सामेल हुँदा उसले मधेश सरकारको नेतृत्वमा निरन्तरता पाउनुपर्ने ‘बटमलाइन’ अधि सारेको थियो ।

अहिले मधेश सरकारको नेतृत्वका सवालमा शीर्ष तहमा निरन्तर छलफल भइरहेको जसपा प्रवक्ता मनीष सुमनले बताए । पार्टीका कार्यकर्ताको मनोबल उच्च राख्न मात्रै एमालेको मधेश कमिटीले नेतृत्व नछाड्ने निर्णय गरेको तर शीर्ष तहमा भने जसपाले नै पाउने करिव सहमति भइसकेको उनले बताए ।

मधेश प्रदेश सभामा नयाँ गठबन्धन दलहरूको पक्षमा मुस्किलको बहुमत छ । एमालेका २३, जसपाका १९, माओवादीका ९ र एकीकृत समाजवादीका ७ जनासहित ५८ सांसद छन् । यो संख्या सरकार गठन गर्न चाहिनेभन्दा चारजना बढी हो ।

नयाँ गठबन्धन बनेसँगै कांग्रेसले समर्थन फिर्ता लिएपछि, बागमतीका मुख्यमन्त्री शालिकराम जमकटेल अल्पमतमा छन् । एमाले, एकीकृत समाजवादी लगायतका दलको समर्थनमा २५ पुस ०७९ मा मुख्यमन्त्री बनेका उनी कांग्रेससँगको गठबन्धन टुटेसँगै अल्पमतमा परेका हुन् । अब जमकटेल नेतृत्वकै सरकारले निरन्तरता पाउने-नपाउने निश्चित छैन । तर उनी बहुमत जुटाएर आफ्नै सरकार टिकाउन दौडधुपमा छन् । उनले

प्रदेश सभामा दुई सांसद रहेको हाम्रो नेपाली पार्टी (हानेपा)बाट समर्थनको अपेक्षा गरेका छन् ।

तर प्रदेश सभाको पहिलो दल कांग्रेससँगको छलफलपछि हानेपाले मुख्यमन्त्रीमा दावी गरेको छ । त्यसअघि मुख्यमन्त्री जम्कटेलले हानेपाका दुवैजना सांसदलाई मन्त्री बनाएर भएपनि बहुमत जुटाउने प्रयास गरेका थिए । तर हानेपाले मन्त्री छाडेर मुख्यमन्त्री दावी गरेपछि, सत्ता गठबन्धन थप दबाबमा परेको छ ।

यसअघि आफूहरूले नै समर्थन गरेको सरकारले प्रदेशमा उल्लेख काम गर्न नसकेकाले अहिले नेतृत्वमा आफूहरूले दावी गरेको हानेपाकी सांसद सरिता खड्की बताउँछिन्। ‘टेस्टेड’हरू करिव असफल सावित भइसकेकाले अब नयाँले मौका पाउनुपर्ने पक्षमा आफ्नो दल रहेको उनले स्पट पारिन् ।

तर पाँच दलीय गठबन्धन दुई सांसदवाला हानेपालाई नेतृत्व दिन तयार छैनन् । ११० सदस्यीय प्रदेश सभामा सरकार टिकाउन वा बनाउन कम्तीमा ५६ सांसदको समर्थन आवश्यक छ । तर गठबन्धनसँग एमाले, माओवादी र एकीकृत समाजवादीका ५५ जनामात्र छन् ।

त्यसो त सत्तारूढ दलहरूबीच प्रदेशको भागवण्डा मिल्नै बाँकी छ। सत्ता साभेदार एमाले र एकीकृत समाजवादीले पनि बागमतीको मुख्यमन्त्रीमा दावी गरेपछि जमकटेल थप दबाबमा छन् ।

गठबन्धनलाई सरकार बनाउन गण्डकीमा पनि सहज छैन । आफ्नो पक्षमा स्पष्ट बहुमत नहुँदा अल्पमतमा परेको वर्तमान कांग्रेस सरकार ढाल्न गठबन्धनलाई सकस परेको हो ।

६० सदस्यीय प्रदेश सभामा बहुमतका लागि कम्तीमा ३१ सांसदको समर्थन आवश्यक हुन्छ । तर केन्द्रमा गठबन्धन बनाएका दलहरू एमालेको २२, माओवादी केन्द्रको (सभामुखवाहेक) ७, एकीकृत समाजवादीको एक गरी कुल ३० सांसद छन् ।

गण्डकीमा गठबन्धन निर्माणसँगै माओवादीले समर्थन फिर्ता लिएपछि, कांग्रेसका सुरेन्द्र पाण्डे नेतृत्वको सरकार अल्पमतमा परिसकेको छ । तर आफ्नो सरकार टिकाउन कांग्रेस निरन्तर प्रयासरत छ ।

माओवादी केन्द्रले फागुन २३ गते नै समर्थन फिर्ता लिएसँगै अल्पमतमा परिसकेका लुम्बिनीका मुख्यमन्त्री डिल्लीबहादुर चौधरीले आफ्नो सरकार टिकाउने प्रयास जारी नै राखेका छन्। उनले केन्द्रको गठबन्धनमा सामेल नभएका दलहरू राप्रपा, लोसपा, जनमत, राष्ट्रिय जनमोर्चा र स्वतन्त्र सांसदसँगको छलफललाई तीव्रता दिएका छन् ।

लुम्बिनीमा राप्रपा र लोसपाका ३-३ सांसद, स्वतन्त्र ३ जना तथा राजमोको एक सांसद छन् । यी साना दलहरूलाई साथ लिएरपनि नागरिक उन्मुक्ति पार्टी (नाउपा)लाई समेटन नसकेमा चौधरीलाई सरकार टिकाउने मुस्किल नै पर्ने देखिन्छ ।

त्यसो त गठबन्धन दलहरूलाई पनि नयाँ सरकार बनाउन सहज देखिदैन । लुम्बिनी प्रदेश सभा ८५ सदस्यीय छ। सरकार बनाउन कम्तीमा ४४ सांसदको समर्थन आवश्यक पर्छ । तर गठबन्धनमा रहेका दलहरूको पक्षमा अहिले ४२ सांसद मात्र छन् ।

नाउपालाई साथ लिन सकेमा नयाँ गठबन्धनको सरकार

बन्ने निश्चित छ । तर संरक्षक रेशम चौधरी र पार्टी अध्यक्ष रञ्जिता श्रेष्ठबीचको विवादका कारण प्रदेश सभामा ४ सांसद रहेको नाउपा कता उभिन्छ भन्ने एकन छैन ।

कर्णालीमा माओवादीका राजकुमार शर्मा मुख्यमन्त्री छन् । गत वर्ष फागुनमा ब्यूँतिएको कांग्रेस-माओवादी गठबन्धनले मन्त्रिपरिषद् फेरबदल भए पनि नेतृत्वमा भने निरन्तर माओवादीका शर्मा नै रहे । तर अहिले बनेको नयाँ गठबन्धनपछि भने सत्ता साभेदार एमालेले मुख्यमन्त्री दावी गरेको छ । एमालेले नेतृत्व गर्ने अवसर पाए यामलाल कडेल मुख्यमन्त्री बन्नेछन् ।

कर्णालीमा सरकार बनाउनका लागि अन्य प्रदेशको जस्तो अंकगणितमा समस्या नभएका कारण पनि सत्तारूढ दलहरूबीच नै नेतृत्वका लागि रस्साकस्सी चलेको हो ।

४० सदस्यीय प्रदेश सभामा बहुमतका लागि कम्तीमा २१ सिट आवश्यक पर्छ । यहाँ माओवादीको १३ र एमालेको १० सिट गरी २३ सिट छ ।

केन्द्रको सत्ता समीकरण परिवर्तनसँगै सुदूरपश्चिम प्रदेशका मुख्यमन्त्री कमलबहादुर शाह पनि स्पष्ट अल्पमतमा छन् । गत वर्ष फागुनमा कांग्रेस-माओवादी गठबन्धन ब्यूँतिएपछि कांग्रेसका शाह मुख्यमन्त्री बनेका थिए ।

अहिले नयाँ गठबन्धन बनेपछि, धर्मराएको आफ्नो सरकार टिकाउन मुख्यमन्त्री शाहले जोडबल गरिरहेका छन् । उनले सुरुमा साना दलहरूलाई समेटेर मन्त्रिपरिषद् विस्तार गरे भने स्वतन्त्र सांसदहरूलाई आफ्नो पक्षमा उभ्याउने प्रयत्न गरिरहेका छन् ।

मुख्यमन्त्री शाहले नाउपासँग मिलेर सरकार बनाउन आफू मुख्यमन्त्री छोड्नसम्म तयार रहेको आफ्ना निकटस्थहरूसँग बनाएका छन् । तर संघमा प्रधानमन्त्री प्रचण्डलाई नाउपाले विश्वासको मत दिएपछि भने उनी सरकार गुम्ने चिन्तामा छन् ।

५२ जना सदस्यीय प्रदेश सभामा बहुमत पुर्‍याउन २७ सांसदको समर्थन आवश्यक पर्छ । मुख्यमन्त्री शाहले नाउपाका ७, स्वतन्त्र र राप्रपा मिलाएर २७ पुर्‍याउने प्रयास गरेका थिए । अहिले गठबन्धनमा रहेका दलहरू एमाले, माओवादी र एकीकृत समाजवादीसँग सरकार निर्माणका लागि स्पष्ट बहुमत छैन । माओवादीका (सभामुखवाहेक) १० एमालेको १० र एकीकृत समाजवादीको ४ गरी २४ सांसद छन् । यस्तोमा नागरिक उन्मुक्ति निर्णायक देखिएको छ ।

चाँगुनारायण....

नेपालको तथ्याङ्क अनुसार वायु प्रदुषणले जनस्वास्थ्यमा अत्यधिक असर पारिरहेको छ । जसअर्न्तगत फोक्सोको क्यान्सर र दीर्घकालिन स्वासप्रस्वास सम्बन्धी रोगहरु मुख्य रहेका छन् । द स्टेट अफ ग्लोबल एअर २०२० ले सन् २०१९ मा वायु प्रदुषणका कारण अनुमानित ४२,१०० जनाको ज्यान गएको छ । जुन सन् २०१५ (वि.स. २०७२) को महाभुकम्प भन्दा बढी छ । यसका साथै वायु प्रदुषण धेरै भएको क्षेत्रहरुमा बसोबास गर्ने कोभिड-१९ का विरामीहरुको मृत्यु हुने संभावना पनि उच्च रहेको प्रारम्भिक अध्ययनहरुले देखाएको छ ।

स्थानीय निकायहरुको आवश्यकताको आधारमा

समाधानहरुका उपाय निकाल्न काम गरिरहेको सहयोगी संस्थाहरुले वन डहेलो नियन्त्रण र व्यवस्थापनमा सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिहरुको भूमिका र जिम्मेवारीको विषयमा कार्यशालामा छलफल भएको थियो । एफएचआइ३६० को प्राविधिक सल्लाहकार भोला भट्टराईले कार्यशालामा सहजीकरण गरेका थिए । सहजीकरणको क्रममा भट्टराईले वन डहेलो नियन्त्रणको लागि सुरक्षात्मक तथा प्रतिकारात्मक उपायहरु अवलम्बन गर्नु पर्ने साथै वन डहेलो नियन्त्रणको लागि प्रयोगात्मक तालिम समेत लिनुपर्ने विषयमा जोड दिएका थिए ।

वनबाट प्राप्त हुने घाँस, पात पतिझ्गर, भाडी आदि वस्तुहरुलाई विकेट, प्यालेट लगायतको वस्तु निर्माणमा पठाउन सकिने जसबाट सामुदायिक वनलाई आय आर्जन समेत हुने बिषयमा समेत प्रकाश पारेका थिए । कार्यशाला शुभारम्भको क्रममा नगर प्रमुख जीवन खत्रीले सामुदायिक वन र नगरपालिकाको सम्बन्ध नङ्ग र मासुको भैं भएको साथै सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिहरु नगरपालिकाको सारोकारवाला निकाय हो । सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिहरुले नियमित गर्नुपर्ने प्रक्रियाहरु वार्षिक साधारण सभा, नियमित बैठक बस्ने साथै आवश्यक कामको लागि कार्ययोजना सहित आएमा नगरपालिका आवश्यक सहयोग गर्न तयार रहेको बताए ।

सामुदायिक वनको संस्थागत क्षमता विकासको लागि गर्न सकिने कार्यहरुको विषयमा कार्य योजना निर्माणको लागि एन्कोको परियोजना संयोजक सृजना शाक्यले कार्यशालामा सहजीकरण गरेकी थिइन । सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिको पदाधिकारीहरुले कार्य योजना निर्माणको क्रममा केही महत्वपूर्ण विषयमा जोड दिएका थिए । जसमा बडा, नगरपालिका र डिभिजन वन कार्यालयको सहयोगमा जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरु संचालन गर्न सकिने, वार्षिक रुपमा योजना तयार गरि पेश गर्ने, वनभित्र अभिन रेखाङ्कन गर्ने, वन डहेलो सम्बन्धि आधारभूत र प्राविधिक तालिमहरु संचालन गर्ने, वन सफाई अभियान संचालन गर्ने, स्वयंसेवक समिति निर्माण गर्ने, वनमा आय आर्जनको लागि नर्सरी स्थापना गर्ने, वनभित्र रहेको सिमसार क्षेत्रको संरक्षण गर्ने, सुरक्षालाई पहिलो प्राथमिकतामा राखि वन डहेलो नियन्त्रकहरुको लागि विमाको व्यवस्था गर्नु पर्ने, नगर क्षेत्र भित्र रहेको वनहरुको नगरस्तरीय प्रोफाइल तयार गर्ने, बडा र समुदाय स्तरमा वन डहेलो नियन्त्रणको लागि आवश्यक उपकरणहरुको व्यवस्थापन गर्नेलगाउत वन डहेलोबाट क्षति पुर्‍याउने संभावित क्षेत्रको पहिचान गर्न सामुदायिक वन क्षेत्रको सामाजिक नक्शा समेत तयार गरिएको थियो । साथै सहभागीहरुको तर्फबाट सल्लाह सुभाबहरु समेत प्रदान गरेका थिए ।

देशभरमा सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिहरु २२६०० वटा रहेकोमा चाँगुनारायण नगरपालिकामा मात्र २७ वटा सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिहरु रहेको छ । वन ऐन २०७६ अनुसार वनमा क्षति पुर्‍याउनेलाई ३ वर्ष कैद तथा ६० हजार रुपैयाँ जरिवाना लगाउन सक्ने प्रावधान समेत रहेको छ ।

७३.....

शिविरका क्रममा वयस्कहरुमा ४५ प्रतिशत गिजाको समस्या पाइएको डा श्रेष्ठले बताउनुभयो । हालसालै उक्त अस्पतालले भापा, स्याङ्जा, काभ्रेपलाञ्चोक, कैलाली, सिन्धुली र नुवाकोटमा दन्तशि विर सञ्चालन गरेको थियो ।

कान्तिपुर डेन्टल कलेज शिक्षण अस्पताल तथा अनुसन्धान केन्द्रले विश्व मुख स्वास्थ्य दिवसका अवसरमा बुधवारदेखि शुक्रबारसम्म तीन दिने निःशुल्क दन्त परीक्षण गर्ने भएको छ ।

अस्पतालले सामाजिक उत्तरदायित्व कार्यक्रमअन्तर्गत मार्च २० अर्थात् विश्व मुख स्वास्थ्य दिवसका अवसरमा निःशुल्क दन्त परीक्षण गर्न लागेको हो । यस्तै, विश्व मुख स्वास्थ्य दिवसका अवसरमा सो अस्पतालले भोलि जनचेतनामूलक न्याली आयोजना गर्ने, निबन्ध प्रतियोगिता र कला प्रतियोगिता आयोजना गर्ने भएको हो ।- रासस

यसवर्षमा.....

जनेन्द्रिय अंग (लिंग) प्रदर्शन गरी फागु पर्व सुरु भएको जनाउ दिने परम्परा रहेको छ ।

भक्तपुरमा फागु पर्वको शुरुवाट भएको जनाउन भिमसेन मन्दिरको पाटीमा फागुन शुक्ल अष्टमीदेखी तीन हात लामो, ३० ईन्च गोलाईको काठको बडेमानको लिंग प्रदर्शनमा राखिन्छ । लिंगसँगै यौन समागमनको दृष्य भल्कनेगरी रातो कपडाको लिंग प्रवेश गराईएको हुन्छ ।

भक्तपुरबासीले सो काठको लिंगलाई भिमसेनको लिंग र रातो कपडालाई द्रौपदीको योनीको रुपमा लिईन्छ । मन्दिरभित्र रहने सो लिंगलाई फागु पर्वको अवसरमा वर्षको सात दिन प्रदर्शन गर्ने प्रचलन रहेको संस्कृतिकर्मी हरिशरण राजोपाध्यायले बताउनुभयो । “पहिला पहिला लिंगको प्रतिक एउटा काठको मुढा मात्र राख्ने परम्परा थियो । पछि यो खुल्ला रुपमा यसरी प्रर्दशनमा ल्याएको हो,” उहाँले भन्नुभयो ।

वसन्त ऋतुको आगमनसँगै फागुपूर्वलाई भक्तपुरमा सुष्टिलाई अभिप्रेरित गर्ने पर्वको रुपमा मनाइन्छ । यो समय कामदेव आफै सक्रिय हुने भएकाले सुष्टिका लागि मानव जीवनमा यो अति उपयुक्त समय हो भन्ने मुख्य सन्देश यसले दिएको उहाँको भनाई छ ।

लिंगलाई प्रदर्शनमा राखिनु अघि दुई जनाले काँधमा वोकेर इनाचो, बाचुटोल, जैला, जगाती, ब्रम्हायणी, च्यामासिंह हुँदै, तचपालस्थित दत्तात्रय मन्दिर वरिपरी रहेको घर र पसलहरुमा घुमाउने परम्परा छ । घर र पसलमा घुमाउन ल्याएको लिंगको पुजाआजा गरी दर्शन गर्नाले व्यापार व्यवसायमा उन्नती प्रगती हुने जनविश्वास रहेको छ । त्यसैले पाटीमा प्रदर्शनमा राखिएको लिंगको दर्शनका लागि फागु

पुर्णिमासम्म भक्तजनको घुईचो समेत लाग्ने गर्दछ ।

फागु पूर्णिमाको दिन साँझपख सो लिंगलाई एक व्यक्तिले वोकेर ब्रम्हायणी मन्दिरस्थित खोलामा लगेर पखाल्ने र पुनः मन्दिरमा राख्ने पछि, यस वर्षको फागु पर्व सम्पन्न हुने परम्परा छ । यसरी लिंग वोकेर जाने व्यक्तिको छोरा जन्मन्छ, भन्ने जनश्रुती रहेको पाईन्छ ।

यसरी लिंग प्रदर्शन गर्ने प्रचलन कहिलेदेखी शुरु भएको हो भन्ने एकिन तथ्य फेला परेको पाईंदैन । यद्यपी भिमसेनको मन्दिर राजा जगतप्रकाश मल्लले १७ औं शताब्दीमा निर्माण गरेको इतिहास पाईएकाले यो प्रचलन पनि सोही समयदेखी प्रचलनमा आएको अनुमान गरिएको छ ।

इलाममा....

आन्दोलनकै रूपमा उपयोग गर्ने गरी लिम्बूलाई साभा उम्मेदवार बनाउने निर्णय गरेको विज्ञप्तीमा उल्लेख छ ।

त्यस अवसरमा संघर्ष समितिमा ४१ वटा भन्दा बढी घटक संगठन रहेको त्यस अवसरमा जानकारी दिइएको थियो । संघर्ष समितिमा आवद्ध रहेका ४१ बढी संघ संगठनको तर्फबाट सर्वसम्मत उम्मेदवार बनेको छु,’ पत्रकार सम्मेलनमा लिम्बूले भन्नुभयो, म सबैका तर्फबाट स्वतन्त्र उम्मेदवार बन्दैछु । प्रदेश नम्बर एकमा जसरी पहिचानको मुद्दा जसरी उठिराखेको छ । त्यहाँको पहिचान जसरी मेटाउने काम भएको छ । कोशी नाम खारेजी गर्दै पहिचानको आधारमा नामकरण गर्ने मूल भूमिका निर्वाह गर्नेछु ।

पहिचानलाई नामेट पार्न कोशिस गरिएको भन्दै त्यसका विरुद्ध पहिचानको पक्षमा आफ्नो उम्मेदवारी रहेको उनले बताए ।त्यस अवसरमा नेपाल आदिवासी जनजाति महासंघका अध्यक्ष गेल्जे लामा शेर्पा, किरात राई यायोख्खाका अध्यक्ष जीवन हाताचो राई, राष्ट्रिय जनमुक्ति पार्टीका अध्यक्ष केपी पालुङ्वा, किरात याक्थुङ चुम्तुङले स्वतन्त्र उम्मेदवारका रुपमा पहिचान पक्षधरले डकेन्द्रसिंह थेगिम लिम्बूलाई उम्मेदवारका रुपमा अगाडि बढाइएको बताउनुभयो । उनीहरूले पहिचानको आन्दोलन जारी रहेको भन्दै इलाम २ मा हुन गइरहेको उपनिर्वाचनलाई आफूहरूले प्रयोगका रुपमा लिएको समेत बताउनुभएको थियो ।

इलाम क्षेत्र नम्बर २ मा वैशाख १५ गते उपनिर्वाचन हुँदैछ । त्यसका लागि चैत २४ गते उम्मेदवारी दर्ता गर्ने गरी निर्वाचन आयोगले चुनावी तालिका पनि सार्वजनिक गरिसकेको छ । गत निर्वाचनमा निर्वाचित नेकपा एमालेका उम्मेदवार सुवास चन्द्र नेम्वाङको निघन भएपछि रिक्त इलाम २ मा उपनिर्वाचन हुन लागेको हो ।

प्रत्येक सोमबार भक्तपुरबाट प्रकाशित हुने

स्टार एक्सप्रेस

साप्ताहिक

खोजी खोजी पढौं ।

“भागु” राष्ट्रिय बाल नाटक मेलाको सर्वोत्कृष्ट नाटक घोषित

काठमाडौं । राष्ट्रिय बाल नाटक मेला २०८० को सर्वोत्कृष्ट नाटक ‘भागु’ घोषित भएको छ । उत्कृष्ट अभिनेता, अभिनेत्री, निर्देशक लगायत ७ वटा अवार्डसहित सर्वोत्कृष्ट नाटकको उपाधि सहित ‘भागु’ ले एक लाख रुपैयाँ नगद पुरस्कार प्राप्त गरेको हो ।

नाटक मेलाको समापन समारोहमा महिला बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्री भगवती चौधरीले विजयी नाटकका कलाकार, निर्देशक लगायतलाई ट्रॉफी, प्रमाणपत्र र नगद पुरस्कार वितरण गरिन् ।

भक्तपुरको निष्ट स्कूलले तयार पारेको नाटक ‘भागु’ सुदूरपश्चिमको बैतडीमा भएको भागीरथी बलात्कार तथा हत्याकाण्डको सत्य कथामा आधारित छ । भागीरथीको न्यायको लागि लडिरहेको र छोरीको सुरक्षाको कुरा नाटकले उठाएको थियो ।

नाटकमा रुमानी रोकाया, ट्रेजा ढकाल, सुजन पहाडी, रेबिसा श्रेष्ठ, अपेक्षा अधिकारी, जिभिका खतिवडा, कृषा नेपाल, श्रीयम भट्टराई, आर्जन अधिकारी, स्यारोन कटुवाल, रिदम रावत, सौर्य शाह, अग्रिम थापाले अभिनय गरेका थिए । नाटकका लेखक पुष्पराज अवस्थी हुन् ।

गत फागुन १८ गते उदघाटन भएको प्रतियोगितात्मक मेलामा १० वटा विभिन्न नाटक मञ्चन भएका थिए । कार्यक्रममा मन्त्री चौधरीले आफ्नै राजनीतिक संघर्षको उदाहरण दिँदै वारम्बारको प्रयासपछि सफल भएको बताइन् । देशकै शक्तिशाली

व्यक्तिसँग पटक-पटक निर्वाचनमा लड्दा आफूले गरेको संघर्ष र अमेरिकी पूर्वराष्ट्रपति अब्राहम लिंकनको संघर्षको उदाहरण दिँदै मन्त्री चौधरीले हारमा हतोत्साहित हुने र जीतमा धेरै उत्साहित नहुन बालबालिकाहरूलाई मेहनत गर्न प्रेरित गरिन् ।

समापन समारोहमा नेपाल मेडिकल कलेजका अध्यक्ष प्रा.डा. जैनुद्दीन अन्सारी, चलचित्र निर्देशक राजेन्द्र शलभ, चलचित्र कलाकार संघका अध्यक्ष मोहन निरौला आदिले बोलेका थिए । नाटक मेलालाई नेपाल टेलिकम, आलिशान फर्निचर, नेपाल मेडिकल कलेज, सुजल फुड, फरबाड नेपाल, क्याम्ब्रिज काठमाडौं, इजी केयर स्वास्थ्य सेवा, वाइवी सलुसन, नेपाल एयरलाइन्स, एभरेस्ट बैंक लगायतले प्रायोजन गरेका थिए ।

मेलामा भागु नाटकबाट उत्कृष्ट अभिनेता सुजन पहाडी, उत्कृष्ट अभिनेत्री रुमानी रोकाया, उत्कृष्ट सहअभिनेत्री ट्रेजा ढकाल, उत्कृष्ट प्रकाश परिकल्पना पुष्पराज अवस्थी, उत्कृष्ट नाटककार पुष्पराज अवस्थी र उत्कृष्ट निर्देशक लक्ष्मी जोशीले पुरस्कार जितेका छन् ।

त्यसैगरी मुगशिरा बर्लड स्कूलले प्रस्तुत गरेको नाटक बाह्राले दर्शक छनौट पुरस्कारसहित उत्कृष्ट मञ्च परिकल्पना, उत्कृष्ट भेषभूषा तथा श्रृंगार, उत्कृष्ट पार्श्व ध्वनि तथा संगीत गरी ४ वटा पुरस्कार जितेको छ ।

नाटकमा नेवार समुदायमा

बालिकाहरूलाई गुफा राख्ने परम्परामा आधारित कथा पस्केको थियो । नाटकमा प्रभा बुढा, निलम महर्जन, कृष्ण यादव, रोज देउला, स्नेहा यादव, रोमन सुन्दास, तपस्या शाक्य, रितिका खड्का, एन्जल शाही, रोशनी पाण्डे, श्रीणा तामाङ, विप्लव अधिकारी, ज्यास्लिन रन्जित, श्रृजल मानन्धरले अभिनय गरेका थिए ।

प्रतियोगिताको उत्कृष्ट सहअभिनेताको पुरस्कार भने काभ्रे बनेपाको विद्यासागर स्कूलको नाटक नेपालको कानून दैवले जानुन्का कलाकार प्रसिद्ध तिमिल्सिनाले पाएका छन् । त्यस्तै अनुशासित समूहको पुरस्कार भक्तपुरको नेक्सस स्कूलले प्राप्त गरेको छ ।

मेलामा ग्लाडस्टोन एकेडेमी गीता नामक नाटक प्रस्तुत गरेको थियो । प्रभाकर न्यौपानेले निर्देशन गरेको नाटकमा परिवारको जिम्मेवारी निर्वाह गर्न विदेशिएका श्रीमान बेपत्ता भएपछि आईपरेको जिम्मेवारी निर्वाह गर्न श्रीमतीले गरेको संघर्ष र छोरी गीताको बाल मनोविज्ञानमा परेको असरको कथा बुनिएको थियो । नाटकमा दिप्शा श्रेष्ठ, आयुशमा पौडेल श्रृष्टि शर्मा, श्रृष्टि खड्का, उज्ज्वल खत्री, सौरभ्य दाहाल, जेनिस बलम्पाखी, रिया खत्री, तयामा राई, परिधि महतले अभिनय गरेका थिए ।

त्यस्तै पुरानो सिनामंगलको नेक्सस स्कूलले सिम्रिकको अठोट प्रस्तुत गरेको थियो । नाटकमा व्यस्त शहरिया जीवनको कारणले वृद्ध अवस्थामा पुगेका परिवारका सदस्यहरु र बालबालिकाहरुको उचित हेरचाह नपुग्ने र त्यसको कारणले बालबालिकामा पर्ने मानसिक असरलाई नै देखाइएको छ ।

प्रभाकर न्यौपानेको निर्देशन रहेको नाटक उनैले लेखेका हुन् । नाटकमा गौरवी पराजुली, हेइस्का निरौला, अंशु खरेल, हृदय घिमिरे, रिसव सुवेदी, सम्भवी कार्की, रचना खरेल, जेनिस गौतम, सुस्मा लामिछानेले अभिनय गरेका थिए ।

त्यसैगरी मेलामा बनेपा

काभ्रेको विद्यासागर सेकन्डरी स्कूलले नेपालको कानून दैवले जानुन् शीर्षकको नाटक प्रस्तुत गरेको थियो । सुमन रंजीतको निर्देशन रहेको नाटकमा आमेश गौतम, आर्जन खनाल, सुविन न्यौपाने, सिद्धार्थ गौतम, प्रसिद्ध तिमिल्सिना, नियोमी आभा श्रेष्ठ, नितिशा गोयन्का, अर्दिति गौतम, प्रतिक्षा बुढाथोकी भुमिका निर्वाह गरेका थिए ।

नाटक मेलामा मेरिडियन इन्टरनेशनल स्कूल बालुवाटारले दीपेन्द्र रानाद्वारा लिखित नाटक एक म प्रस्तुत गरेको थियो । सुजिता केसीले निर्देशन गरेको नाटकले व्यस्त अभिभावकका कारणले बालबालिकाले भोग्नु परेको समस्याको विषय उठाएको थियो । हुर्कंदो बालबालिकाहरूलाई अभिभावकले समय दिन नसक्दा ती बालबालिकाहरुमा पर्ने मानसिक असरलाई नाटकमा प्रस्तुत गरिएको थियो । नाटकमा निशिता पौडेल, याडचेन तामाङ, दृष्टि शर्पलिया, इसिता खरेल, स्वेच्छा तिमिल्सिना, समरा जोशी, साईना रिजाल, नुपेश गुरुवाचार्यको अभिनय रहेको थियो ।

मेलामा कोलम्बस इन्टरनेशनल स्कूलले कथाकार गुरु प्रसाद मैनालीको कथा नासो लाई नाट्य रुपान्तर गरी प्रस्तुत गरेको थियो । राम केएसोले कथालाई नाट्य रुपान्तरण र निर्देशन गरेका थिए । नाटकमा आयुषा भण्डारी, क्रिशा बरुवाल, सौगात कक्षपती, साईना स्याङताङ, युक्ति थापा मगर, सुजल काफ्ले, सुयोग्य भण्डारी, ओसिङ आले मगर, निकेश लामा, सेजल काफ्ले, रिजन न्यौपानेले अभिनय गरेका थिए ।

त्यस्तै लिटल एन्जल्स स्कूलले सघनाको लक्ष्य नाटक प्रस्तुत गरेको थियो । दीपा बस्नेतको लेखन र निर्देशन रहेको नाटकमा लेलिना विष्ट, सुकुम रेग्मी, रश्मी लामा, प्रशंशा दाहाल लगायत कलाकारले अभिनय गरेका थिए ।

शंखमुलको नेरिक एकेडेमी स्कूलले मैले नदेखेको देश नाटक प्रस्तुत गरेको थियो । निशा पोखरेलको निर्देशनमा प्रस्तुत उक्त नाटक नेपालको दुर्गम गाउँहरूमा विद्यमान समस्या, सामाजिक कुरीति, जीवन यापनका समस्याहरु देखाइएको थियो । मेलामा रेडियन्ट रिडर्स एकेडेमीले अटिज्मले पीडित बालिकाको कथा प्रस्तुत गरेको थियो । राजन भुजेलको लेखन तथा निर्देशन रहेको नाटकमा सदिका शर्मा, स्नेहा पौडेल, आध्या श्रेष्ठ, दिव्याङ्गा पंजियार, सम्बृद्धि अधिकारी लगायतले अभिनय गरेका थिए ।

भारतमा १८ ओटीटीमाथि प्रतिबन्ध

काठमाडौं । भारतको केन्द्र सरकारले विहीवार अश्लील सामग्री प्रसारण गरेको भन्दै १८ ओटीटी प्लेटफर्ममाथि प्रतिबन्ध लगाएको छ । यससँगै १९ वेबसाइट, १० एप र ४७ सामाजिक सञ्जालका ह्याण्डललाई पनि रोक लगाइएको छ ।

यी एप्स, ओटीटी प्लेटफर्म र सोसल मिडिया प्लेटफर्मले मनोरञ्जनको नाममा अश्लील र आपत्तिजनक भिडियो प्रस्तुत गर्दै आएको सरकारको दावी छ । यी ओटीटी एपलाई धेरै पटक चेतावनी दिइएपनि सामग्रीमा सुधार नगरिएको सरकारको भनाइ छ ।

केन्द्रीय सूचना तथा प्रसारण मन्त्रालयको १२ मार्चमा बसेको बैठकले यस्तो निर्णय गरेको हो । विहीवार यी एपको सूची सार्वजनिक गर्दै सरकारले उनीहरुको सामग्रीमा अश्लीलता रहेको बताएको छ ।

महिलालाई अपमानजनक रुपमा प्रस्तुत गरिएको, विद्यार्थी तथा

शिक्षकबीचको सम्बन्ध र पारिवारिक सम्बन्धलाई पनि गलतरूपमा चित्रण गरिएको सरकारको भनाइ छ । सूची हेर्दा रोक लगाइएका प्लेटफर्ममा अधिकांश एडल्ट साइट छन् ।

सरकारले १८ ओटीटी एपमध्ये एउटालाई एक करोडभन्दा बढी डाउनलोड गरिएको जनाएको छ । यद्यपि नाम भने खुलाइएको छैन । गुगल प्ले स्टोरमा अन्य दुई अन्य एपलाई ५० लाखभन्दा बढी डाउनलोड गरिएको छ । यी ओटीटी प्लेटफर्मले दर्शकलाई उनीहरुको वेबसाइट र एपमा आकर्षित गर्न व्यापक रूपमा सोशल मिडियाको प्रयोग गर्थे । यी साइटको सोसल मिडिया खातामा ३२ लाखभन्दा बढी फलोअर्स छन् ।

यसअघि मन्त्रालयले ओटीटी प्लेटफर्ममा देखाइने सामग्रीबारे धेरै गुनासो आएको बताएको थियो । यसबारे गुनासो गर्नेमा सांसद, विधायक, बुद्धिजीवी र सामाजिक कार्यकर्ता छन् ।

केजीएफ स्टार यशको अपोजिटमा करिना कपूर देखिदै

एजेन्सी । केजीएफ फेम यश स्टारर फिल्म ‘टक्सिक’ चर्चामा छ । यो फिल्म आगामी अप्रिलमा रिलिज हुँदैछ । ‘टक्सिक’ मा यशको अपोजिटमा करिना कपूर देखिने छिन् । यस कुराको पुष्टी स्वयम् करिना कपुरले गरेकी छिन् ।

करिनाले हालै जूमसँग अन्तरक्रिया गरेकी छिन् । उनले आफू ठूलो बजेटको साउथ फिल्ममा देखिने बताइन् । यो प्यान इन्डिया फिल्म हुनेछ । कुराकानीको क्रममा करिनाले भनिन्- ‘अहिले मैले भनेभन्ने म साउथको ठूलो फिल्म काम गर्न जाँदैछु । यो प्यान इन्डिया फिल्म हुने भएकाले यसको छायांकन कहाँ हुनेछ ? भन्ने मलाई थाहा छैन । तर म पहिलो पटक यस्तो प्रोजेक्टमा आवद्ध छु भनी आफ्ना प्यानहरूलाई बताउन पाउँदा निकै उत्साहित छु ।’

करिनाले फिल्मको नाम भने खुलाएनन् तर उनले यसरी साउथको ठूलो फिल्मको कुरा गर्दा सधैं ‘टक्सिक’ तर्फ आँल्याएको भारतीय सञ्चारमाध्यमले उल्लेख गरेका छन । प्यानहरूले यो भिडियो देख्ने बित्तिकै करिनाले यश स्टारर ‘टक्सिक’ फिल्मको बारेमा कुरा गरिरहेकी हुन् भन्ने अनुमान गर्न थालेका छन् । यस विषयमा निर्माताहरूबाट अहिलेसम्म कुनै आधिकारिक घोषणा आएको छैन ।

यश यसअघि ‘केजीएफ २’ मा देखिएका थिए । प्रशान्त नीलेले निर्देशन गरेको यो फिल्मले विश्वभर १२ सय करोडभन्दा बढी कमाएको थियो । यशले डेढ वर्षपछि आफ्नो नयाँ फिल्म ‘टक्सिक’ घोषणा गरेका थिए ।

फिल्म ‘टक्सिक’ गोवाको पृष्ठभूमिमा आधारित हुनेछ । केजीएफ जस्तै यो पनि पीरियड क्राइम ड्रामा हुनेछ। ६० को दशकमा गोवामा रुसी र ड्रग्स माफियाको घुसपैठ थियो । यशको क्यारेक्टरले त्यहाँको रुसी वर्चस्वलाई कसरी चुनौती दिनेछन, फिल्मको कथा यसैको वरिपरि रहेको जनाइएको छ ।

केजीएफ सिरिज जस्तै यो फिल्म पनि एक्शन थ्रिलर हुनेछ । श्रोतका अनुसार यस फिल्ममा यश आफैँ पनि निर्माता हुन् । यो पनि १०० करोडभन्दा माथिको बजेटमा समेटिएको छ ।

अष्टवज्र बज्राचार्य

मो.नं. : ९८४१३३३०७६७

हिराबज्र ज्वेलरी

मध्यपुर थिमि- ०४, शंखधरचोक, भक्तपुर

Hira Bajra Jewellery

Madhyapur Thimi-04, Shankhadhar Chowk, Bhaktapur

Tel : ०१-६६३२८०९

सदस्य नेपाल सुनचीदी महासंघ अध्यक्ष हिरा ज्वेलर्स प्रा.लि.

पुर्व अध्यक्ष व्यायन्ह पुच, थिमि

नेपाल सुनचीदी व्यवसायी संघ भक्तपुर शाखा

सल्लाहकार

नेपाल सुनचीदी व्यवसायी संघ भक्तपुर, शाखा

Website : www.facebook.com/hbjewels

अर्जुन श्रेष्ठ

को-अडिक्टर

९८४१३००४१६, ९८४५७४९४१६

इन्द्रभक्त श्रेष्ठ

व्यवस्थापक

९८४१५०४७११, ९८१०३११०८७

THIMI BANQUET

थिमि बैक्वेट प्रा. लि.

मध्यपुर थिमि-३, चारदोबाटो टि.बी. अस्पतालको अगाडि

स्तरिय, उत्कृष्ट सेवा, हाईजेनिक परिकार, सुबिधा सम्पन्न ५५०० स्ववायर माथिका २ वटा ठूला हलको साथमा पर्याप्त पार्किङ सुविधा भएको शुभ-विवाह, व्रतबन्ध, सेमिनार, गोष्ठी लगायत अन्य सम्पूर्ण शुभ कार्यको लागि थिमि बैक्वेट प्रा. लि.

संवाद: अनुभव र व्यवस्थापनको उत्कृष्ट संयोग

यत्तु पार्टी भेन्यू

रेण्डम एण्ड क्याटरिङ्ग संमिति

अनामनगर, धिम्प्ले अफसेट प्रेस, अनामनगर, धिम्प्ले अफसेट प्रेस, अनामनगर, धिम्प्ले अफसेट प्रेस

मो.नं. ९८३०३०३०, ९८३०३०३०, ९८३०३०३०, ९८३०३०३०

पार्टी प्यालेसको दुनियाँमा एक उत्कृष्ट नाम

शंखधर पार्टी प्यालेस

शंखधर चोक, मध्यपुर थिमि-४, भक्तपुर

फोन नं.: ०१-५०९३४८८

मोबाईल: ९८४९३६८५३५, ९८४९४९६९११

अत्याधुनिक सुबिधा सहित रमणिय पारिवारिक वातावरणमा विवाह, व्रतबन्ध तथा अन्य शुभकार्य लगायत सेमिनार, गोष्ठिका साथै विविध प्रदर्शनीको लागि सम्पन्नहुोस् ।

शुभ श्री बैक्वेट (पार्टी प्यालेस)

सुविधा सम्पन्न रमणिय पारिवारिक वातावरणमा विवाह, व्रतबन्ध, तथा अन्य शुभकार्य लगायत सेमिनार एवं आउटडोर इनडोर क्याटरिङ्गका साथै कुक वेटरहरु चाहिएमा हामीलाई सम्पन्नहुोस् ।

सम्पर्क: ६६३८७३४, ९८४१४७७८५२, ९८४१८६५५९४
सिद्धिकालीचोक, मध्यपुर थिमि-४ भक्तपुर

प्रकाशक /कार्यकारी सम्पादक: दीपक श्रेष्ठ, सम्पादक: दीपिका श्रेष्ठ, व्यवस्थापक: दिवस श्रेष्ठ, कार्यालय: सुन्दरनगर, मध्यपुर थिमि-३, भक्तपुर, फोन: ६६३३६५२, ९८५११०२२७३, मुद्रण: धिम्प्ले अफसेट प्रेस, अनामनगर, web Portal : www.thimitimes.com.np/